

DOMOVINA

Upravišтво „Domovina“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovina“, Miklošičeva cesta 18, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Cetrletno Din 7-50, polletno Din 15.—,
celeletno Din 30.—.

Slabi časi za naše klerikalce

Ne dá se utajiti, da se v Sloveniji že pričinja svitati tudi v najodročnejših goraskih vaseh. Razočarani klerikalni volilci polagoma zapuščajo svojo dosedanje stranko, ki kljub svoji pretežni večini v Sloveniji ves čas izza postanka Jugoslavije ni napravila skoro ničesar za zboljšanje gospodarskega položaja Slovencev. Kaj nam je prinesla koristnega ljuta borba za avtonomijo, ki je nikoli ne bo? Kaj naj imamo od tega beda-stega zaletavanja z glavo v zid?

Zavoljo tega praznega trošenja sil so ostajala odprta važna vprašanja našega gospodarskega blagostanja. Zaradi motenja dela v Narodni skupščini še danes po tolikih letih naše mlade države niso izenačeni neposredni davki. Grehi klerikalcev, radičevcev in drugih delo ovirajočih strank so krivi naših davčnih preobremenitev in so krivi, da plačujemo Slovenci razmeroma večje davke kakor davkoplačevalci katerekoli druge jugoslovenske pokrajine.

Naši ljudje na deželi vedno bolj uvidevajo, da se taka vprašanja rešujejo le s treznim delom ter spoznavajo klerikalno demagogijo in nezmiselno obljubkarstvo. Tako grdo zapeljavanje ljudstva in mamljenje ljudi s praznimi obljubami je prineslo pri obeh zadnjih skupščinskih volitvah klerikalcem zmago, a obenem pokazalo, da naše ljudstvo še ni bilo politično dovolj zrelo, da

bi razlikovalo laž od resnice.

Vztrajno delo naših političnih in prosvetnih organizacij na deželi ter našega časopisja, hvala Bogu, v tem pogledu že kaže lepe uspehe. Uverjeni smo, da se že s precej hitrimi koraki bliža SLS svoji propasti, kajti z njeno politiko že niti vsa duhovščina ni več zadovoljna. Vedno več poštenih duhovnikov se dviga proti vodstvu SLS. Kljub vsem opominom s strani klerikalnih volilcev, naj poslanci SLS že enkrat začnejo s trezno politiko, gre vodstvo SLS svojo staro pot in tišči kakor slepo v svojo pogubo. In prav je tako. Tudi za Slovenijo mora priti enkrat solnčni dan. Klerikalno mračništvo, ki nas tlačí kakor mōra, naj bo končno odvzeto tudi nam.

Poleg tega pa so se v Sloveniji precej pomirile napetosti med naprednimi strujami. Enotna napredna fronta bi bila najhujši udarec za klerikalizem. Za enotno napredno fronto deluje že od nekdaj zlasti najmočnejša napredna stranka v Sloveniji, naša SDS, in bo zanjo vedno delala. Več kot jasno je, da cepljenje naprednih sil le pripravlja klerikalcem veselje, zato je tudi verjetno, da bo vedno bolj napredovalo med naprednjaki spoznanje, da je kakršnakoli skupnost naprednih strank potrebna za čim uspešnejšo borbo proti klerikalizmu, ki se že tako sam od sebe ruši.

Več zanimanja in razumevanja!

(Z dežele.)

Lahko bi rekli, da je današnja doba še vedno doba godrnjanja, zabavljanja in tožb o slabih neurejenih razmerah, o visokih davkih, slabih cestah in potih, slabi kupčiji, nizkih cenah živine in poljskih pridelkov ter tu in tam o slabem občinskem gospodarstvu. Zabavlja se nad poslanci, če se takoj ne reši ta in ona prošnja, če se ne dobi podpora za morebitne vremenske neizgode. Godrnja se nad raznimi cerkvenimi dajatvami, nad biro in drugim.

Vsi vemo, da je mnogo tožb opravičenih. Naši ljudje na deželi po večini nimajo lepega življenja. Dohodki so vedno pičlejši, državni davki in druge davčnine leto za letom hujši.

Vse to je res. Res pa je tudi to, da bi bilo marsikaj drugače, ko bi imeli naši podeželski ljudje vseh stanov in istotako meščani več zanimanja, več politične zavednosti in več prevdarnosti. Nihče ne zahteva in potrebno ni, da bi bil že vsakdo vseskozi spreten politik, a zanimati bi se vendar morali vsi vsaj za vprašanja, ki se tičejo skoro neposredno nas samih, našega denarja, naših dajatev in plačil. Državni davki so danes grozovito veliki. Te davke so v stanu znižati le politične stranke, ki so dovolj močne ter imajo sposobne in spretno zastopnike v skupščini. SLS ima lepo število poslancev, katerim pa manjkajo sposobnosti, kakor kažejo in prejasno govore vsakdanje skušnje. V drugih naprednejših državah, kjer je ljudstvo prosvetljenije in se zanima za vsa taka vprašanja, zlasti ko gre za njegovo gospodarsko blagostanje, bi s takimi zastopniki že davno pometli in jih zamenjali z drugimi.

Pri nas Slovencih je vse premalo globlje razumevanja za taka važna vprašanja. Kaj pomaga, če se v tem ali drugem kraju posamezniki, ki se zavedajo, zavzamejo za stvar, ko pa večina drži roke križem ter ostaja le pri besedah zabav-

ljanja! Ni čudno, da naposled tudi zavedni ljudje omagajo in postanejo brezbrizni.

Vzemimo primer: Med kmetskim ljudstvom povzroča mnogo nejevolje bira, ki jo mora kmet dajati farovžu. Ko pa bi bilo treba odločno nastopiti, skoro vse utihne. Je pač premalo odločnosti. Pri takih okoliščinah se ni čuditi, če se bo ta zastarela in krivična zadeva vlekla še leta in leta, morda še več rodov, dasi bi se lahko stvar rešila v najkrajšem času. Seveda, sami kmetje kot taki ne bi mogli rešiti tega vprašanja; treba bi se bilo nasloniti na kakšno napredno stranko, in to že ob volitvah. Napredna stranka s številnimi poslanci bi mogla marsikaj doseči in zboljšati.

Zaradi nezanimanja in nerazumevanja položaja nastaja največ zla. Večina podeželskih ljudi n. pr. ne ve, da v večini naših kmetskih občin razne občinske doklade daleč presegajo že itak visoke državne davke. Ko bi se ljudje bolj zanimali za zadevo s stvarne strani, bi se dalo marsikaj popraviti, kar bi bilo, seveda, le njim v korist. Ker smo že pri občinskih dokladah ali davkih, bi bilo omeniti, da se klerikalci baš pri volitvah v občinske odbore delajo silno vnete za koristi občanov, a ko so na trdnem, tedaj pa slabo gospodarijo. Ko bi bilo med narodom res pravo zavedanje, bi s takimi občinskimi odbori pri prvi priliki obračunili.

In tako gre naprej in naprej. Bolje ne bo dotlej, dokler se večina ljudstva ne bo zavedala svojih dolžnosti in pravic ter se začela bolj zanimati za vsakodnevna vprašanja. Dotlej bo ostalo le pri godrnjanju in zabavljanju. Zanimanje za ta vprašanja pa bo imelo tem večji uspeh, ko se bo ljudstvo obenem začelo tudi oprijemati naprednih, protiklerikalnih strank, predvsem pa naše Samostojne demokratske stranke, ki ima doslej pokazati med vsemi strankami Slovenije največ uspehov za slovensko ljudstvo, dasi ima le dva poslance iz Slovenije v Narodni skupščini.

Politični pregled

V minulem političnem tednu smo doživeli zanimivo izpremembo. Radikalni minister prosvete Velja Vukičević je odstopil in vlada je s tem stopila v krizo, ki je trajala štiri dni. Kaj se je med tem odigravalo za kulisami, je težko uganiti — bistveno je samo, da se je kriza rešila s tem, da je

Štefan Radić postal prosvetni minister.

V sredo opoldne je na dvoru položil prisego in nato prevzel svoje posle. Novinarjem je dal dolge izjave, kako bo zdaj on začel gojiti šolstvo in izobrazbo v Jugoslaviji. Toda mi, ki na besede ne damo dosti, pač pa na dejanja, bomo raje počakali, da se Radić izkaže pri delu. Zaenkrat pa si oglejmo Radićev vstop v vlado le s politične strani.

Menda ni nikogar, ki bi oporekal temu, da je Radić postal minister. Nasprotno, skrajno umestno je, da je tudi on kot predstavnik druge vladne stranke na ta način

prevzel odgovornost za delovanje vlade

in za provajanje tako zvanega sporazuma. Marsi-

kaj dobrega lahko ukrene, če bodo njegovim velikim besedam sledila tudi dejanja. In v ostalem: kdaj bi že bil Radić lahko kraljevi minister, namesto da je uganjal republikanstvo. Tako pa danes že precej gineva zaupanje v njegove sposobnosti in vrhu tega se mnogo govori, da so radikali dali Radiću velevažno prosvetno ministristvo samo zato, da bi se Radić temeljito blamiral in onesposobil, nakar bi Pašić brez njega prevzel nove volitve.

Toda mi nikakor nismo črnogledi in le želimo, da bi se vsaj enkrat že začelo delati.

Narodna skupščina je zopet odgodena

do 27. t. m., nakar začne pretresati nove proračunske dvanajstine za prihodnje štiri mesece. Še vedno torej ne bo rednega proračuna, a predložene dvanajstine vsebujejo nekaj težkih postavk, ki poleg drugih slojev posebno občutno obremenjujejo tudi uradništvo. O izenačenju davkov in drugih nujnih zakonih, ki so življenjskega interesa za vse sloje našega naroda, pa še vedno ni mnogo govora.

Ni čudno, da takšno gospodarenje sedanje vlade vzbuja povsod nezadovoljstvo in da se množice volilcev vladnih strank pričenjajo ozirati po drugih strankah. Izredno

velike uspehe ima Svetožar Pribečević,

okrog katerega se pričenjajo zbirati številni novi pristaši, ki so doslej verovali v Radića. Radić sam pa se pripravlja na agitacijo v Sloveniji. V nedeljo nastopi v Ljubljani. Kam ga bosta nato še vedla gg. Pucelj in Prepeluh, nas ne zanima. Radić namerava krepko udariti po klerikalni trdnjavi, a menimo, da bi se mu ta reč bolje obnesla samemu — brez Pucelja in Prepeluha... Kajti ravno ta dva vodita tako politiko, ki je klerikalcem čisto kakor voda na mlin. Sama ne zmoreta klerikalcem niti lasu skriviti, enotno napredno fronto pa odklanjata.

Z napetostjo pričakuje vse, kako se bo rešil

naš spor z Vatikanom,

v katerem so se klerikalni poslanci in klerikalna duhovščina izključno postavili na stran italijanskega Vatikana, četudi on brezobzirno nastopa proti našim svetim narodnim interesom in nam ugrablja zavod sv. Jeronima.

Spor obstoja v naslednjem: Jugosloveni imamo v Rimu svoj cerkveni zavod sv. Jeronima, v katerem ima seveda rimska stolica nekaj pravic, toda zavod je naš, na njem se nahaja naš državni grb in na njem plapolja naša zastava, ker je v zavodu nastanjeno tudi naše poslaništvo. Nedavno pa je papež brez pristanka naše vlade, pač pa po nasvetu jugoslovenskih škofov, brezobzirno odstavil dosedanjega ravnatelja zavoda — poštenega duhovnika, ki je bil Jugoslovenom naklonjen, in namestil novega, ki je zagrizen Italijan. Naravno, da je takšno brezobzirno postop-

Kupujte vse vaše zimске potrebnosti za ženske in moške obleke pri stari, domači trgovini pri 1

Ljubljana „Češniku“ Lingarjeva ulica

tam boste dobro in pošteno postreženi.

M. Silvester:

To in ono iz nekdanjega samostana v Kostanjevici

(Dalje.)

Srepa je gledal Bišič v temno noč, — in glej tam za orjaškimi hrasti kraj potoka so se tudi pokazale lahke iskre, katerih bi nepoučen niti ne opazil. Obenem se je pa oglasil oduren glas sove, kakor dogovorjen znak, da je vse v redu. Tiho kakor maček je zapustil Bišič sobo in se splazil preko stopnic k vratom.

Straže so bile vse v stražnici in nihče niti sanjal ni, kako blizu se nahaja zloglasni Hasan. Rahlo je vtaknil ključ v ključavnico malih vrat, ki so se nahajale v glavnih, z zapahom zaprtih vratih, in ravno tako tiho odklenil. Odprl je narahlo vratica, skozi katera je mogel priti samo po en človek, in pogledal skozi nastalo odprtino. V temni noči so se zablistali handžari in noži; — njegovi dečki so stali tik pred durmi.

Naglo je zdaj Hasan odprl duri, skozi katere se je prerila prva postava in skočila pred poglavarja, ki je bil odet v meniško kuto. Hajduk je bil pač mnenja, da ima opravka s samostanskim vratarjem, je hitro kot blisk mahnil s handžarjem in glava Bišiča se je skotalila po tleh... Nobenemu izmed hajdukov niti na misel ni prišlo, da je menih, ki je pravkar izgubil glavo, njih poglavar. Menili so pač, da se nahaja poglavar še kje v samostanu in mori kar na lastno pest.

Straža v stražnici je začula šum in je stopila iz stražnice na hodnik, da vidi, kaj

panje vzbudilo v vsej naši narodno zavedni javnosti ogorčenje nad Vatikanom. A kaj so storili naši klerikalci? V Beogradu so vložili interpelacijo, v kateri

drzno zagovarjajo ta čin,

a doma se trudijo, da s pisarijami v svojih listih zaslepijo našemu ljudstvu oči, da ne bi sprevidelo, kako italijanski Vatikan sovražno nastopa proti našim narodnim interesom.

Te dni pride v Beograd naš poslanik pri Vatikanu, dr. Josip Smoljaka, ki bo pojasnil vladi in javnosti, kako zna Vatikan mačehovsko ravnati z ljubljenskimi katoliškimi ovčicami, ki slučajno niso Italijani. Nadejamo se, da bo škandalozna zadeva z našim zavodom sv. Jeronima še marsikateremu zaslepljencu odprla oči, da bo videl,

kakaj smo mi narodni in napredni ljudje nezprosni nasprotniki klerikalizma,

ki stoji v službi laškega Rima in bi ostal brez domovinskega čuta, četudi bi nam Vatikan porival nož v srce.

Mi se moramo otresti mračnega klerikalizma, ako hočemo, da bo našemu narodu kdaj zasijala luč narodne samozvesti in vsestranskega napredka. Poglejmo na Čehoslovaško! V nedeljo so se vršile

v Čehoslovaški državnozborske volitve,

ki so znova dokazale, da le še množice zagamancev — in teh nikjer ne manjka! — sledijo klerikalcem, ogromna večina naroda pa je v narodnih in naprednih vrstah. Dobili so jedva okrog pol milijona glasov, narodne in napredne stranke pa skupno kar tri milijone. Vpoštevati je treba poleg tega, da so duhovniki in znanega separatista Hlinko na Slovaškem volili raznovrstni elementi, ki želijo avtonomijo Slovaške iz prav istih nagibov kakor pri nas tisti nemškutarji in komunisti, ki so šli volit dr. Koroščevo avtonomijo ali Radićevo republiko. Takšnih volilcev torej klerikalcem ni zavidati, dočim so čehoslovaške narodne in napredne stranke lahko ponosne, da so vsi milijoni glasov bili zanje oddani iz prave napredne zavednosti in čiste domovinske ljube-

se godi. A v noči stražniki niso mogli takoj razločiti drugega kakor črne postave, ki so tro druga za drugo skakale skozi malo odprtino v glavnih vratih in izginjale na dvorišče. Nastal je krik vojakov in divje tulenje, ki je čudno odmevalo od prostranega samostanskega zidovja. Boj, ki se je mahoma razvil, je bil kratek, kajti naval divjih hajdukov na oboroženo stražo in posamič na plan prihajajoče hlapce in oborožene menihe je bil tako srdit in tako divji, da ni trpel nikakega odpora.

Ropanje je trajalo cele tri ure. Mučenje menihov je bilo grozno, ker niso hoteli izdati, kje se nahaja samostanska blagajna. Oropali so hajduki cerkev do golega in odnesli iz nje vse, kar se je odnesti dalo. V času ropanja se ni nikdo zmenil za svojega poglavarja, a ko so se jeli shajati sredi dvorišča, se jim je čudno zdelo, da se od nikoder ne prikaže. Nekaj hajdukov je odšlo k vhodnim vratom, da odprejo glavna vrata na stežaj, ker bi sicer plena ne mogli odpraviti skozi mala vrata. Ob svitu baklje so zagledali tamkaj telo, a ob njem je ležala odrobljena glava. Svit baklje je padel ravno na okrvavljeni obraz; mahoma so zdaj hajduki spoznali v mrtvecu — svojega poglavarja...

Naglo se je raznesla novica med roparji, ki so bili zbrani na dvorišču. Videč, da so sami oropani svoje največje opore, so postali skoro bojazljivi in malodušni. Po svoji šegi so odnesli vedno poleg plena tudi vse svoje mrtvece in ranjence s seboj; tudi to pot so si pripravili nosilnice, na katere so naložili žalostno prtljago in izginili v temno noč. Visoko v gori, v jarku vrh Mačkovca so zagrebli poleg treh padlih tovarišev tudi svo-

bezni. In to je tisto, za kar moramo čehoslovaškim naprednjakom čestitati in v čemer jih moramo posnemati!

DOPISI

GORNJI LOGATEC. Vsakomur je lahko žal, kdor je zamudil zanimivo nedeljsko predavanje prof. dr. Čadeža iz Ljubljane o vremenskih nezdah. Predavanje je bilo strokovnjsko, a vendar poljudno in vsakomur razumljivo. Škoda, da udeležba ni bila boljša. Hvaležni smo g. profesorju za trud in ljubeznivost, posebno, ker nam je prinesel — četudi le za kratek čas — solnčno vreme. — Za letos projektirana dela v Sokolskem domu se bližajo koncu in 29. t. m. bomo praznovali otvoritev dvorane z odrom. Bratska sosedna društva že danes opozarjamo na to slavnost.

ŠKOFJA LOKA. V noči na 12. t. m. so nepoznani tatovi posetili Škofjo Loko in tamkaj temeljito gospodarili. Vlomili so najprej v trgovino Thaler in Šubic ter odnesli več bal sukna in volne, omot s 50 komadi svilenih naglavnih rut, 3 kož črnega usnja, 8000 Din gotovine ter več kovanih denarja. Dalje so tatovi vdrli brkone s pom. čjo ponarejenih ključev v hišo posestnika in mesarja Hafnerja ter odnesli iz mesnice nekaj gotovine. Potem so obiskali mestno elektrarno, kjer pa niso našli gotovine in so v nadomestilo odnesli nekaj žarnic. Iz trgovine »Ferber« so odnesli 7000 Din gotovine. Predrne svedrovec zasleduje »žulštvo«. Sled za njimi vodi v Ljubljano.

POLJANSKA DOLINA. Zadnji petek se je vršila prisega vojnih obveznikov za našo dolino, za občine Javorje, Oselica, Poljane in Trata. Prisega se je vršila na Trati. Prvotno je bil določen prostor pred cerkvijo, a zaradi slabega vremena

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
velika zaloga sukna, stola, kamšerna, dvojnega sukna za suknjiče.

jega poglavarja in zavalili na samotni grob veliko skalo.

Ves ta dogodek so poznejši menihi dali ovekovčiti na steni nad vhodnim portalom v čedni fresco-sliki. Na njej vidimo v vznožju prestrašene hajduke poleg trupla z odsekano glavo, a glavo drži v rokah bajni samostanski stražar »vir silvester«, ter jo kaže hajdukom. Nad vsem tem pa stoji Mati Božja, katera je varovala samostan. —

Po poravnavi zadeve Žumberka z Uskokji, so napadi na samostan in okoliške vasi vedno bolj in bolj pojemale. Docela prenehali so pa šele tedaj, ko se je postavila mejna straža, ki je obstojala iz potomcev nekdanjih hajdukov in katerim so poveljevali domači hetmani. Kdo ni še slišal o junaških graničarjih, ki so klestili Turke, kakor mlatiči polne snope? Za njihove junaške čine jih je odlikovala Marija Terezija z dednim plemiškim naslovom. Še danes dobite tamkaj sela, katerih zadrugi poglavarji hranijo družinski pergament, s katerim je bilo podeljeno njihovim prednikom plemstvo.

Škoda, da ne živi več stari Pero Delsimonovič, potomec graničarskih hetmanov. Kdor je videl njega in čul njegove pripovedke o junaških činih njegovih dedov in pradedov, bogme, temu je moralo vzdrhteti srce. Pa saj ni čuda, da je ponos njih dika, ker so kot potomci iz Bosne semkaj došli Uskokov pravi čistokrvni Srbi. Radić jih je sicer učil, da so Hrvatje, toda njegovo krivo preročstvo ni imelo kdovekaj uspeha, ker Graničar ima kosmata ušesa in ne nasede vsakemu gostobesedežu. O tem žilavem plemenu, ki živi

se prisega ni mogla vršiti zunaj. Ker je bilo okrog 1000 obveznikov, je šlo trdo za prostor. Precej primeren prostor je bil Sokolski dom. In res se je že imenoval Sokolski dom, a pri tem so nekateri klerikalni župani kar vtrepetali od strahu. Najbrž tudi tratarski g. župnik, ki je imel nalogo, izvršiti prisego, ni bil zadovoljen s Sokolskim domom. Zato se je določila cerkev, kar je bilo tudi prav, ker to je najprimernejši prostor za tako vzvišeno dejanje, kakor je prisega. Zaprisegel je obveznike, ki so bili zbrani v cerkvi, tratarski župnik g. Brajc, ki je imel po prisegi lep in prav primeren patrijični nagovor. Slavnost se je končala s klici «živio» na kralja. — Tudi naša dolina je skoro že vso jesen v dežju, da je nemogoče vsako pozno jesensko delo. Vendar kake posebno velike povodnji, kakor so jih imeli zadnji čas drugod, tu v dolini ni bilo. Je narasla voda tu in tam za polno strugo, enkrat je celo prestopila bregove, kake znatne škode, hvala Bogu, ni napravila. No, je bilo od povodnji letos že dovolj strahu in škode v dolini. Od povodnji najbolj prizadeti si še niso in si še ne bodo dolgo opomogli. Upalo se je na državno pomoč, pa ni nič slišati več o nji. — V nedeljo 22. t. m., kakor je že bilo poročano v «Domovini», bo pričel naš Sokol z zimskim prosvetnim delom, ki pa ne bo obstajalo le v predstavah in zabavah, ampak se bo vršilo tudi več primernih predavanj, ki bodo vseskozi zanimiva. Proslavili bomo 1. december — narodni praznik; potem bo jako zanimiv Miklavžev večer z otroško igro in petjem. Vsi prijatelji Sokola in mladine, pridite ob takih prilikah v dom!

SREDNJA VAS V BOHINJU. Prosim Vas, da bi mi pustili malo prostora za žalostno vest, ki Vam jo sporočam. Dne 11. t. m. prav na dan njegovega godu smo pokopali tovariša Martina Zupanca, posestnika v Bohinjski Srednji vasi. Pokojnik je bil 20 let gasilec in zadnjih pet let načelnik

gasilnega društva. Bil je vzorno delaven mož na tem polju. Nadalje je bil v načelstvu naše Mlekarske zadruge in njen blagajnik, občinski odbornik ter vobče zelo prizadeven mož na gospodarskem polju. Vodil je več let podružnico Kmetijske družbe ter bil njen načelnik. Pokojnik je bil napreden in pošten mož. Zato se mu je na dan njegovega pogreba izkazal ves Bohinjski hvaležnega. Takega pogreba menda pri nas še ni bilo. Udeležilo se ga je poleg ostalega občinstva šest gasilnih društev in dve pevski društvi. Poklonjenih je bilo 16 vencev. Poslovilni govor g. Ažmana je bil zelo genljiv. Pokojnik je zapustil ženo s petimi nedoraslimi žalujočimi otroki. Ohranimo tako delavnemu naprednemu možu trajen spomin!

JEZICA. V soboto 21. t. m. nadaljuje g. dr. Miss predavanje o prvi pomoči človeku v sili. Poleg tega bo razpravljal o napakah naših stanovanj, o higijeni javnih prostorov in o vplivu telovadbe na zdravje in o naših telovadnicah. Predavanje bo torej zopet zelo podučno in za naše razmere potrebno. Začelo se bo v šoli točno ob 8. uri zvečer. Vabljeni vsi! — Prosvetni odsek.

KAMNIK. Župan dr. Karba je bil v zadnjem času močno obolel ter se je moral podvreči na kliniki v Gradcu operaciji, ki je srečno uspela.

MORAVČE. V Tustanju pri Moravčah je umrl znani in priljubljeni posestnik ter graščak g. Anton Pirnat. Blag mu spomin!

NOVO MESTO. V bolnici usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu je umrl g. Joško Novak. Pokojnik je bil zavoljo izredno blagega značaja splošno priljubljen. Pogreb se je vršil danes na pokopališču v Šmihelu. Blag mu spomin!

ŠT. JERNEJ PRI NOvem MESTU. (Smrt na kosa.) V torek dne 17. t. m. smo spremljali na poslednji poti na pokopališču v Šmihelu pri Kandiji koroškega rojaka Jožka Novaka. Pokojnik je služboval pri nas zadnja leta kot pismonoša in je bil povsod izredno priljubljen. Doma je bil iz Borovelj, tam iz tužnega Korotana, kjer je bil pod tužjevo peto še toliko naše krvi. Zato je znal tem više ceniti svobodo. Bil je vseskozi narodnjak v najboljšem pomenu besede. Deloval je pri vseh narodnih prireditvah, a s posebno ljubeznijo se

je oklenil našega Sokola in je bil ves čas tudi njegov zvest in delaven član. Kot človek je bil blagega, vedrega značaja, vedno pripravljen vsakomur pomagati po svojih močeh. Zato menda ni imel nasprotnika v vsej občini. Sredi mladostnega cvetja — bilo mu ni niti celih 26 let — ga je nenadoma ugrabila kruta smrt. V ponedeljek 9. t. m. je tako nesrečno padel in zadobil tako močne poškodbe na glavi, da jim je v silnih mukah podlegel. Dasi so poskusili vse, kar je bilo mogoče, ni bilo temu mlademu življenju rešitve. V bolnici usmiljenih bratov v Kandiji je naposled v soboto 14. t. m. bilo končano njegovo trpljenje. Pogreb, ki se je vršil 17. t. m. popoldne na pokopališču v Šmihelu, je bil uprav pretresljiv. Križ pred žalnim sprevedom je nosil Sokol v kroju, enako vence in krsto. S tem so naši Sokoli uprav ginljivo pokazali vernost napram preminulemu bratu. Godba Obrtniškega društva iz Novega mesta je med sprevedom svirala pretresljive žalostinke in težko in trpko nam je bilo vsem pri sreči ob misli, da je na vekomaj nehale utripati srce, ki je tako ljubilo to našo zemljo in naš rod. Obupni jok matere, ki je prihitela z onstran Karavank jemati od mrtvega sina slovo, nas je rezal v dušo, solze nesrečne vdove so nam kakor svinee kapljale na srca. Ko smo zapuščali pokopališču, je v vseh nas zagorela obljuba: «Ne boj se, dragi naš brat! Dokler ne bo oteta tvoja rodna zemlja, se ne umirijo naša srca. Pokoj Tvoji duši, Tvoj grob pa nam bodi nem, a tem dražji pomnik dolžnosti, ki nas čakajo onstran Karavank!» Pokojnik zapušča poleg ostalih sorodnikov vdovo, mater treh otrok, katerih zadnjega niso in ne bodo nikdar videli njegove oči. Mnoge je ta trpka usoda ganila in so že priskočili na pomoč. Hvaležnost nedolžne dece in zavest, da so s tem vsaj nekoliko olajšali bridkost, jim bo gotovo najlepše plačilo. Blagemu pokojniku trajen spomin, preostalim naše iskreno sožalje!

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
Velika izbira sukna, velurja, pliša, astrahana, žameta za manteljne. III

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
posteljne garniture, obleje lastnega izdelka, konjske koco, plahte, porhata te rjuhe. IV

borno življenje po holmih Gorjancev, spregevorim ob prihodnji priliki še kaj več.

Vrnimo se nazaj v samostan. V gradu je stanovala pred približno kakimi 20 leti stara žena, vdova po nekdanjem obmejnem «jeblajtarju», kakor so včasih pravili finančnim paznikom. Njeni predniki so bili nekdanji samostanski valpti. Ta ženska je znala pripovedovati o grozodejstvih Turkov in Uskokov razne in tako grozne stvari, da je človeku kar zastajala kri v žilah. Naj ponovim nekatera ustna izročila iz te strašne turške dobe. Takole je pripovedovala vdova:

«Moj praded, ki je bil skoro 30 let grajski valpet, je stanoval v samostanu in sicer v niže ležečem stanovanju zapadnega fronta na desno od brambenih stolpov. Kot valpet je bil tudi poveljnik posadke in oboroženih hlapcev. Nekega večera — bilo je ravno žito v snopih in čakalo na mlačvo tlačanov — se je pripeljala semkaj preko pleterskih hribov kopica črnih oblakov, iz katerih so švigale strele, obenem se je pa vlila iz temnih oblakov ploha, kakor bi izlival vodo iz škafov. Ob takih prilikah so stari ljudje navadno molili, in tudi v samostanski cerkvi se je zbralo tačas več menihov, da prosijo Boga, da odvrne od njih grozečo nesrečo. Tudi moj praded, ki se je pravkar vrnil od nadzorovanja hlevov in straž, se je zatopil v molitev, ko se je z največjim truščem zavalilo v sobo okno z okvirji in šipami vred. V tem trenutku pa je že stala v oknu žilava postava Turčina, ki je držal v zobeh svetel handžar. Moj ded, ki je hitro spoznal, v kaki nevarnosti se nahaja, je pohitel hitro kakor pušica skozi duri, jih zaklenil za seboj in drvel naravnost v stražnico, katera se je nahajala nad glavnim vho-

dom v smostan, to je komaj tri sobe proč od valptovega stanovanja.

Po prejšnjih izkustvih z Uskoki in Turčini so pomnožili menihi straže, a tudi straže v stolpih in na drugih točkah so imele nalog, da budno pazijo. Ta okolnost jem je bila le v prid. Po valptu alarmirani vojščaki so bili v trenutku oboroženi in so navalili v sobe, v katere so udrli Turčini.

Nastalo je klanje dolgo in obupno. Noži in handžarji so udarjali ob oklepe in šleme, zunaj pa je švigal blisk za bliskom in grom je pel z mogočnim glasom svojo posmrtnico umirajočim kristjanom in mohamedancem. Vsi stanovalci samostana so bili naenkrat pokonci. Vse je hitelo z orožjem v roki na postojanke. Ljuta borba v sobah se je prenesla polagoma v borbo po hodnikih, ker so udarili Turki tudi skozi okna sosednjih sob v notranjost samostana. Žalostno se je glasil plat zvona in v linah samostanskega zvonika se je prikazala rdeča luč, ki je oznanjala okoličanom, da je zopet pridrvel krvoločni Turek.

Množici napadajočih Turčinov pa samostanska posadka v kljub dobri bojni opremini izurjenosti v rabi orožja, ni bila kos. Če prav so se tudi menihi dokaj hrabro borili z zakletim sovragom, je bilo vse zaman. Ko se je grom oglašal že za hrvatskim hribovjem in je medla luč daljnega bliska razsvetljevala okolico, so bili skoro vsi stanovalci samostana pobiti ali vsaj težko ranjeni.

Med slednjimi je bil tudi moj praded, kateremu je odsekal turški handžar levo roko in mu zadal poleg tega še več globokih ran na glavi in plečih. Med tem, ko so drveli Turčini iz ene sobe v drugo ter plenili, kar se je dalo odnesti, se je, čeprav smrtno ranjen,

splazil moj praded do vhodnih vrat, jih odprl in se plazil do skednja, ki je stal komaj sto korakov pred samostanom poleg samostanskih hlevov. Imel je še toliko moči, da je vkresal iskro v gobo, prižgal žveplen stenj in ga zalučal v suho slamo. Kakor v omotici je še dospel do grajskega mlina, se spodtaknil in padel k sreči v plitvo vodo potoka, kjer je obležal v nezvesti.

Ko je zaplapolal požar, ki je razsvetljeval vso okolico v grozotni rdečkasti svetlobi, so se jele od vseh strani prikazovati oborožene postave okoliških tlačanov. Pričakovali so nestrpnost, da bi jim stopil kdo kot poveljnik na čelo, a ker le ni bilo nikogar izmed samostanskih vojščakov in so čuli iz samostana le divje tulenje ropajočih Turčinov, jim je stopil na čelo neki Cmok, orehovski seljak. Nato so udrli skozi odprta vrata v samostan. Turki so sicer postavili pri vratih stražo, toda ta je bila v zaletu pomandrana in posekana. Kopic kmetov, ki je napadla Turke v samostanu, bi nemara slaba predla, da niso prihajali na pomoč novi oddelki oboroženih tlačanov iz okolice. Pozorišče, kakršno je zdaj nudilo samostansko dvorišče in hodniki, je bilo grozno. Vseposvobod so ležali mrtveci in ranjenci, in kri, ki je tekla iz človeških trupel, se je prelivala v lužah...

Sredi dvorišča pa so ležali ljudje, katere so Turki polovili v samostanu, zmrcvarjeni in razrezani na najstrašnejše načine. Ta prizor je navdal napadajoče tlačane z največjo besnostjo; niso preje mirovali, dokler niso potolkli zadnjega muslimana.

Komaj pa so opravili svoje krvavo delo, je sporočila straža iz stolpa, da je najbrž napadel Turek tudi mesto Kostanjevico, ker so

procesijah, se bahal mogoče s pobožnostjo, dajal ogromne vsote za maše, kupoval božje podobice, se močil z blagoslovljeno vodo, kupoval luško vodo. Vsa ta zunanost ti ne pomaga ničesar, če nisi pravičnik in poštenjak. Opravičaj tudi svoje verske dolžnosti, tod brez hlinjenja, brez hinavstva, napuha in brez primeš praznovernosti, ki je znamenje kulturne zaostalosti. Če greš k cerkvenim pobožnostim, se potem ne napij in ne pretepaj po beznicah, kajti za tak primer je bolje, da sploh ostaneš doma.

Tako mislimo mi, ki smatramo krščanski nauk o poštenosti in pravičnosti za najlepši nauk, pa naj »Domoljub« potem tudi širokoustno laže in zavija o brezverstvu »Domovine«. »Domoljubov« sirovi in lažnivi izpad proti »Domovini« ni niti od daleč v zlahti s krščanskim naukom. To je farizejstvo.

Zadnji »Domoljub« je končno tudi objavil tisti tako zvani brezverski članek »Domovine«, in sicer je skoro k vsakemu stavku prislilil svoje brihtne pripomnje. Gospodje od »Domoljuba«, zakaj pa dotični spis niste objavili skupno in makar potem na koncu iztresli svoje modrosti. S tem, da smo pokazali na nekatere sličnosti krščanskih obredov s poganskimi in na sličnosti ver, še nismo agitirali za brezverstvo. To, kar smo omenili, je zgodovinsko in ga ne izpodbiije zavijanje »Domoljuba«, ki misli, da ima za čitatele le ljudi tirolske in oberštajerske pameti. Dejstvo je tudi, da se je baš zaradi te sličnosti krščanska vera laže razširila.

Dalje je tudi zgodovinski, da je duhovščina svoječasnno odobravala sežiganje čarovnic. Ali ste toliko drzni, da to utajite? Ali ste tako drzni, da utajite tiste pokvarjene papeže, ki niso bili prav nič vredni svojega vzvišenega opravila? Ali si upate utajiti, da se je v srednjem veku vršila največja zloraba z raznimi verskimi svetinjami?

Svetujemo »Domoljubu«, naj rajši umolkne. Kar je napisal, je lažnivo zavijanje, vredno jezuitov, ki so svoječasnno na račun takrat še popolnoma nevednega ljudstva zelo dobro živeli in blagoslovljali sežiganje čarovnic.

Bodimo poštenci, pravičniki, opravljajmo verske dolžnosti brez praznovernosti, a tudi naša duhov-

ščina bodi pravična. Namesto da duhovniki pisarijo v »Domoljubu« zvito zavite netočnosti in da po krivici očitajo »Domovini« nemoralnosti, naj rajši trebijo med ljudstvom praznovernost in poglobljajo versko čuvstvanje brez zunanjega ropota in bleska.

BELEŽKE

+ Lepa zmaga samostojno-demokratske vseučiliške mladine. V nedeljo so se na zagrebškem vseučilišču vršile volitve v Jugoslovensko akademsko podporno društvo. Te volitve vsako leto dajo pregled, kako so vseučilišni dijaki opredeljeni po svojem političnem prepričanju. Zato je razveseljivo, da so v nedeljo zmagali samostojno-demokratski akademiki. Mladina je bodočnost domovine, zato je treba pozdraviti vsak njen uspeh, posebno če ga doseže na tako separatističnih tleh kot je Zagreb.

+ Radič za odpravo duhovniške bere. Novi minister Štefan Radič je v sredo zvečer prvič prisostvoval seji ministrskega sveta. Seveda je takoj tudi on povzel besedo in predlagal, naj se odpravi duhovniška bera, ker da je takšno duhovniško beračenje srednjeveški običaj, ki ne spada več v današnjo prosvetljeno dobo. O stvari bo v sporazumu s Štefanom Radičem ukrepal minister za vere Miša Trifunović in tako je pričakovati, da se duhovniška bera zares odpravi. Mi smo to vprašanje že večkrat razpravljali in smo v načetu vsekakor za odpravo bere, ki je ponižujoča za duhovniški stan in tlačanska za kmeta. Duhovnik naj bo plačan uradnik, ki pa naj zares tudi kaj dela le v prid državi in narodu, ne pa da uganja klerikalno politiko. Paziti bo samo treba, da z odpravo bere ne bodo oškodovani najrevnejši in navadno tudi najbolj poštteni duhovniki, ki jih škofje radi zavržejo v najbolj siromašne fare.

Priporočajte in širite »DOMOVINO«!

je Janeza bolj razveselilo kakor če bi mu bil dal kdo pest cekinov.

Počasi je korakal po cesti iz trga stric Martin; nekoliko opit je bil, toda noge so ga kljub temu srečno nosile.

«Zdaj jo bom mahnil najprvo k Lužarjevim, potem pa k Črnologarjevim,» je govoril glasno sam zase. «Kdo bi si bil mislil, da bo obveljala nazadnje fantova? Pa je le! ... Spaka — če preudarim vso to stvar bolj natančno — saj je imel pa le tudi od začetka samo Janez prav! ... Kdo ima pravico, vmešavati se v ljubezenske zadeve dvojih ljudi? In posebno, če ni za to nobenih zaprek, kakor jih ni tukaj! ... Potokatica je že odnehala, odnehali bodo tudi Črnologarjevi ... Da bi dobil zdaj-le Lizo — to bi se čudila ...»

Kar si je zaželel, se mu je kmalu izpolnilo. Ko je napravila cesta velik ovinek in zavila pod senčnate vrhove majhnega gozda, je zapazil v daljavi ob ograji tik pota naslonjeno žensko, ki je počivala. Pospešil je korake; ženska se še vedno ni odpravila naprej.

«Liza, ti tukaj?» se je začudil stric Martin, ko je došel do počivajoče ženske ter jo spoznal. «Prej bi bil mislil, da bo padlo solnce na zemljo, kakor da bom videl kdaj tebe na tej cesti! ... Dobro, da sem te dobil, bom imel vsaj pot manj. Pa odkod, Lizka?»

«Pismo sem nesla v trg na pošto; Janezu sem pisala.»

«Pa ne prvič?»

«Trikrat že prej; a odgovoril mi ni nikdar ...»

Stric se je široko posmehal in potrepal Lizo po plečih.

«Prazen trud ... tudi zanaprej ti ne bo odgovoril nikdar ... Lizka, Janeza si izbriši iz spomina! Kar je, je. Janez ni bil namenjen tebi.»

«Da ne, pravite? Janez? Pa je tako fest fant.»

«Ne, Lizka, ne ... nikar ne sili na Triglav, ko vidiš, da ne boš prilezla nikoli na vrh!»

«Vi tako govorite, stric Martin?» se je čudila Liza in si popravljala pikasto ruto na glavi. «Kako, ali se je ves svet naenkrat izpremenil?»

«Ne svet, ampak ljudje so se izpremenili!» se je smejal še bolj široko stric Martin. «Lizka, človek obrača, Janez obrne ... Poslušaj, da ti razložim vse po vrsti, kako in kaj. Janeza poznam dobro — njegov stric sem. Priden in pošten fant je, kakor jih je dandanes malo tod okrog. Potokarjeve Marice pa do zdaj nisem poznal; mislil sem, da je samo lepa gosposka igračka, ustvarjena za paradiž in ne za zemljo, kakor je sploh takih igračk mnogo v trgu; tako so mislili menda tudi Črnologarjevi. Pa sem se močno uštel. Marica je prava in delavna, tudi za kmečko delo pripravna. In če se imata taka dva človeka rada, kakor sta Janez in Marica — kdo bi jima to branil? Naj se vzameta! Danes sem bil v Potokarjevi gostilni; malo sem si šel poplakniti grlo s slivovko. Pa ti prisede kar naenkrat k meni Potokarica in pravi: «Ti, Martin, stopi no k Črnologarjevim in povej staremu, da naj pride jutri dol k meni; pomenila se bova nekaj. Zares se močno bojim, da bo Marica zbolela; tej stvari je treba narediti konec. Naj pa vzame Janeza ... Vidiš, Lizka, tako je.»

«Če bi ga mogla pozabiti ... saj bi se ne zoperstavljal temu,» so se orosile Lizi oči. «Čudni ste, ljudje: s ploho besedi ste bili poprej na moji strani, zdaj pa nima nihče niti ene besede zame.»

Odpravila sta se skupaj po cesti naprej, pod nogama jima je šuštele zgrbljeno jesensko listje. Stric si je basal pipo:

Strašne povodnji v Sloveniji, v vsej državi in drugod

Interveneija poslancev dr. Žerjava in dr. Pivka za pomoč slovenskim poplavljenecem.

Minuli teden so razsajale strahotne poplave, kakršnih pač marsikod ne pamtijo že cela desetletja. Neprestani jesenski nalivi so dali tako obilje vode, da so se potoki in reke dvignili preko bregov, se liki jezero razlili po ravninah ter s valovjem in poplavljanjem povzročili neizmerno škodo.

V Sloveniji menda ni kraja ob vodi, ki bi ne bil minuli teden prizadet od povodnji. Tako na Kranjskem kakor na Štajerskem so se vode razlile na široko in ponekod poplavlile cele pokrajine. V neposredni okolici Ljubljane je zopet trpelo Barje, ki je še vedno najbolj izpostavljeno slehernemu narastu vode. A vzdolž Save, počenši od njenega izvora pa doh do Hrvaškega, se je voda razlila preko bregov, kjerkoli ni dovolj globoko vklenjena v strugo, zato je posebno od Črnuča pa do Kresnic bila poplava precej široka. Silno veliko škode so naravno napravili tudi visoko narastli potoki po Dolenjskem.

Na Štajerskem je izredno narastla Savinja, ki je posebno Celjanom napravila sredi noči grozotno presenečenje, ko se je začela s pomočjo nevarne Voglajne in drugih celjskih pritokov razlivati po celjskih ulicah. Storila pa je obilo škode že v gornji savinjski dolini, dočim je po šaleški dolini neomejeno gospodarila Paka.

Maribor in okolica sta predvsem bila izpostavljena narastli Dravi, vendar pa je najhujše bila prizadeta pesniška dolina, kjer je Pesnica poplavlila cele vasi. Odnosno jih spremenila v osamljena otočja. Toda najstrašnejša katastrofa je zadela Prekmurje, kjer je zavladal pravečati vesoljni potop.

Mogočno narastla Mura, ki si je nabrala silne množine vode že v svoji gornji štajferski domovini, se je v Prekmurju razlila preko ravnine v vasi in mesta. Prizori so bili obupni. Ljudje so plezali na strehe in dreve, da si rešijo golo živ-

«Drugačne števčke, kakor smo jih stavili, so prišle iz loterije! He-he-he! Kaj zato? Potolaži se, Lizka! Če si izgubila Janeza, dobiš pa kakšnega drugega ženina; saj fantov, ki čakajo na ženitev, je še mnogo na svetu. In tudi ti, Lizka, ne boš ostala dolgo samica; Bajsov Miha, kakor sem zvedel, bi se te ne branil.»

V.

Na koncu vseh koncev je bila pa le svatba, da je bilo veselje pogledati, še bolje pa poskusiti. Škoda, da so pozabili name, da nisem bil takrat zraven tudi jaz! —

Janez se je povrnil iz Zagorja; segel je Marici v desnico in plačal za liter vina.

«Pozimi sem odšel, pozimi se vračam. Kakor sem rekel: Na spomlad, Marica, se vzameva! ... Kaj zato, če sem se uštel za eno pomlad! Bo pa ta nova pomlad toliko lepša. Mati, trčite na najino zdravje!»

Trčili so in izpili. Janez je vnovič natočil; in vnovič so trčili, da so zažvenketali kozarci kakor veseli srebrni zvončki.

Potokarica se je smehljala, da so se ji ugrezale jamice na licih.

«Zdaj se ga pa le naglej, Janeza, zdaj se pa le spet enkrat veselo zasmej, Marica! Mislim, da boš zdaj kmalu zdrava.»

«Sem že!» je poskočila Marica in sedla bliže k Janezu; njene žive oči se niso mogle ločiti od njegovega pogleda, njene ustne so vabile kakor rdeče češnje. In zasmejala se je Marica, tako sladko in zvočno, kakor da pada med belimi skalami in pečinami šumeč slap vriskaje navzdol v prepad.

Potokarica je odšla po opravkih, in v sobi sta ostala Janez in Marica sama.

Ijenje, saj je vse drugo imetje uničevala in odnašala voda. Tri dni in tri noči je širom gornjega Prekmurja odmevalo obupno klicanje na pomoč. V Murški Soboti se je po ulicah nalilo vode do tri metre visoko. Na pomoč so hiteli pionirji, ki so s pontoni in čolni reševali ljudi, jih spravljali na suho, nastanili v železniških vozovih ter jih s skromno zalogo živil varovali pred lakoto. Vse podrobnosti grozotne katastrofe v Prekmurju se ne dajo popisati, kakor se tudi zaenkrat še ne da oceniti škoda, ki gre v milijone.

Mariborski veliki župan dr. Pirkmaier si je takoj, ko je začela voda pojemati, ogledal poplavljenega Prekmurja in razdelil najnujnejše denarne podpore, a v Beogradu sta naša dva poslanca dr. Pivko in dr. Zerjav takoj predložila nujen zakonski predlog, s katerim zahtevata deset milijonov dinarjev za pomoč poplavljenecem.

Nič manj strašno kakor v Sloveniji je bila na Hrvaškem. Predvsem se je Sava onkraj Dobove na daleč in široko razlila čez hrvaške ravnice, izpremenivši jih ponekod v ogromna jezera. Posebna opasnost je pretila tudi zagrebškemu predmestju, kjer je deloma Sava deloma njeno dotokje začelo izpodjedati in rušiti hiše. A kar je najstrašnejše, poplava ni minila brez človeških žrtvi. V Dugem selu je izgubilo življenje 16 ljudi, ki jih tudi naglo došla vojaška pomoč ni mogla oteti. Iz drugih hrvaških krajev, kjer so vode enako strašno gospodarile, pa k sreči zaenkrat še ni čuti o človeških žrtvah.

Niže doli v naši državi je posebno trpela Bosna, kjer so znane reke Una, Vrbas in Neretva rušile vse ovire, prestopile bregove in rušile bosanska sela. Marsikdo so sledili enaki prizori kakor na Hrvaškem ali v Prekmurju. A v Srbiji je bila pod vodo plodna pokrajina Mačva, ki trpi ob vsaki povodnji, ker so skrajno potrebni naspiti šele v početnem delu.

Zadnje dni je začela voda povsod padati, tako, da se lahko smatra, da so opasnosti poplavne katastrofe že minile. Toda prizori so ponekod uprav zdaj posebno žalostni. Poplavljenec se vračajo na svoje porušene domove, imetje jim je vse uničila voda. Zdaj šele se bo dala preceniti

ogromna škoda. Pričakovati je, da si bo poplavljen pokrajine ogledala posebna parlamentarna komisija. Zeleti je, da bi se to zgodilo čim prej, kajti država je kot narodna celota ravno ob takih elementarnih neizgledah dolžna nuditi nujno pomoč oškodovanim državljanom.

Omeniti je k sklepu, da so povodnji v slični meri divjale tudi v Avstriji, na Madžarskem in posebno v gornji Italiji, tako, da se splošno ugotavlja, da ostane letošnja jesen zabeležena v zgodovini kot doba izredno strašnih poplavnih katastrof.

DOMAČE NOVOSTI

K NAŠEMU RAZPISU PISATELJSKIH NAGRAD.

Naš razpis pisateljskih nagrad v zadnji «Domovini» je med čitatelji vzbudil razveseljivo zanimanje. To sklepamo iz pisem. Nekateri so nam že poslali nekaj prav mičnih prispevkov, drugi jih obljubljajo, tretji zopet pa so malce nezaupljivi in vprašujejo, ali razpis nagrad resnično odvarja dejstvu.

Uredništvo zato reči poudarja, da je razpis pisateljskih nagrad popolnoma resen in da točno obvelja pri vsem onem, kakor je bilo objavljeno v zadnji «Domovini». Zatorej si razpis še enkrat prečitajte in sezite po peresu. Kdor si ne upa poganjati se za prvo nagrado, pa naj vpošlje kak krajši leposlovni prispevek, zanimiv doživljaj, šaljiv dogodek, pravljico, pesmico, dvtip ali pa, recimo, božično legendo. Prosimo pa, da se izogibate kakih osebnih napadov ali žaljivki!

Razen daljših povesti za I. nagrado, ki se naj vpošlje do konca januarja 1926., naj se vse drugo vpošlje do 15. decembra t. l., nakar se bodo najboljše stvari nagradile in objavile v božični številki «Domovine». Poudarjamo pa ponovno, da bodo po vrsti objavljeni tudi vsi drugi zreli prispevki. Zato lahko sotrudniki vpošljejo tudi več različnih prispevkov.

Vsem sotrudnikom vobče priporočamo, naj svoje prispevke po možnosti pišejo s črnilom, razločno in samo na eno stran. S tem je uredništvu v veliki meri olajšano delo.

Iz naroda za narod!

Uredništvo «Domovine».

* Zanimiv doživljaj našega kralja ob madžarski meji. Ko se je naš kralj Aleksander pred kratkim mudil na lovu na veleposestvu Bombelasa, se mu je pripetil zanimiv dogodek. Kralj je na lovu slučajno prestopil državno mejo in zašel na madžarska tla. Srečal ga je madžarski orožnik, ki ga je pozval, naj se legitimira. Prišel je kraljev ordonančni oficir, ki je madžarskemu orožniku pojasnil, koga ima pred seboj in da je kralj le nevede prestopil mejo. Orožnik je nato pozdravil kralja in ga spoštljivo spremljal do meje.

* Slovenska poslanca SDS za poplavljenec. Kakor že na drugem mestu poročamo, sta narodna poslanca dr. Pivko in dr. Zerjav stavila finančnemu ministru predlog za sprejetje podpore poplavljenecem v znesku 10 milijonov dinarjev v dvanajstine. Poslanec dr. Pivko je posredoval vrhu tega še pri ministru za vojsko in mornarico, ki bi naj dal vojaštvo za pomoč pri poplavljanju poškodovanih cest. Minister je obljubil, da bo prošnji ustregel.

* Amnestija za vojaške begunce. «Službene Novine» objavljajo ukaz, s katerim so oproščeni vseh kazenskih posledic vojaški begunci, ki se do 1. januarja 1926. zglašijo vojaškim oblastvom. Kazniva dejanja po §§ 57. in 58. vojaškega kazenskega zakona, ki se tičejo samovoljnega ali dogovorjenega bega v dobi od 21. oktobra 1923. pa do sedaj, se odpustajo samo onim osebam, ki se zglašijo pri svojih poveljstvih do dne 1. januarja 1926.

* Zveza slovanskih turističnih društev. Meseca septembra t. l. so se pod češkoslovaškimi Tatrami vršila pogajanja za ustanovitev Zveze slovanskih

«Janez, ne veš, kako težko sem te čakala!» se mu je obesila tedaj Marica razigrano za vrat in ga poljubila.

Janez je stisnil dekle tesno k sebi.

«Tudi jaz nate, Marica. Ostala si mi zvesta, ko bi marsikatera na tvojem mestu medtem že davno omahnila in si izbrala drugega. To je: Ena izmed tistih redkih Maric si, ki svoje obljube ne prelomijo, če so njihovi fantje za nekaj časa kje na tujem. Preizkusil sem tvojo ljubezen, in šele zdaj vem, da me imaš zares rada, kakor imam rad tebe jaz; in to me najbolj veseli. Ko sem bil pri rudarjih, sem se seznanil s prijaznim fantom; še pozneje je prišel v Zagorje kakor jaz; tudi ta je imel doma svoje dekle, ki mu je bilo obljubilo «večno zvestobo». Ali komaj je bilo preteklo pet mesecev, je že dobil od prijatelja pismo, da ga njegovo dekle vara; čez tri mesece nato pa, da se je omožila. — Marica, ti pa si čakala name, in nisi čakala zastoj...»

Cez zimo je očedil Janez doma hišo ter jo dal odnotraj lepo pobeliti. Veseli so bili Janeza vsi Črnologarjevi, najbolj veseli pa sta bila oče in mati...

Bliskoma je pobegnila ostra zima nazaj na sever in prismehljala se je za juga davno zaželjena solnena pomlad. In takrat, spomladi, je bila v dolini svatba, kakršne še niso pomnili kupa.

Ko sta stopila sredi dolge vrste veselih svatov in družic iz cerkve ženin in nevesta, ko je pričel igrati «muzikant» Raspergerjev Polde na svojo hreščečo harmoniko najbolj poskočne in vesele, kar jih je vedel in znal, in je zagrmelo veličastno iz pištol, tedaj je obsula mladi par množica moških in žensk in ju spremljala s svati vred po cesti do doma. Vriskali so svatje, rožmarine na klobukih, na prsih rdeče vrtnice in

nageljne, smehljajoče družice pa so metale med otroke sladke rožinove in orehove «regušce». Ženin in nevesta sta stopala v najslejše sanje zatopljeni med šumečo množico; najlepša sta bila izmed vseh svatov.

Tri dni in tri noči skupaj je trajala svatba; pili in jedli in plesali so od zore do mraka, od mraka do zore, vriskanja in ukanja ni hotelo biti nikdar konec. Vsakomur, pa četudi je bil najzadnejši berač, je bil vstop v vesele sobe smeha in petja prost.

Med najbolj vesele gručo svatov in družic sta sedela Janez in Marica; vedno znova so ju silili na ples, posebno z mlado, prelepo nevesto se ni mogel nihče dovolj naplesati.

«Kakor ustvarjena sta drug za drugega... Le poglej, stari, pa si brani!» je pomežiknila Črnologarica možu.

«Kdo brani? Jaz?... Bodi zdaj tiho o tem, pa lepo pri miru pij!» je dvignil mož poln kozarec k ustom.

Vsa v smeju se je oglasila tudi Potokarica; jamice v licih so ji nemirno poskakovale.

«Brani! smo jima, brani! brez vzroka... le priznajmo si to; jaz Marici, vidva Janezu. Zdaj pa trčimo in bodimo veseli!»

Na vekomaj amen... tako, pa mir besedi! se je posmejal stric Martin in nalival spretno v kozarce. «Janez! Marica!... Na vajino zdravje, Bog vaju živi!»

«Da bi bili zmerom tako židane volje kakor smo zdaj!» je zaklical Frtajčkov Konrad in držal z iskrenim se vinom naliti kozarec v roki. Če vam hočem, slavna gospoda okrog mene, blekniti zares kaj imenitnega in hvalevrednega, vam moram položiti na srce samo to-le: Lepšega dneva ni bilo pod Kumom nikoli, kakor je danes!

In trčili so z ženinom in z nevesto; nato so znova zapeli.

Pri bližnji mizi se je tačas od radosti topila v bližini Bajsovega Mihe Lužarjeva Liza; izpod ogromne, pikaste rute je žarel njen obraz, njene velike, sive oči so se zaljubljeno ozirale proti Mihi, ki mu je Adamovo jabolko od smeha pokukalo iznad nitkega ovratnika in se skrivalo zopet kakor urna miška nazaj na svoje mesto. Ali kljub vsej sreči ob strani Mihe Liza še vedno ni pozabila na Janeza; mnogokrat je še pohitel njen pogled proti zastavnemu ženinu.

Še poskočneje je zaigral ob peči Raspergerjev Polde na harmoniko, še bolj so zavriskali in zaukali razgreti svatje. brhke družice so zapele še lepše kakor poprej. Janez se je nagnil k Marici, k njenim prsom, k njenemu zardelemu, razsmejanemu obrazu, ter je objel čez pas; dvignila sta se in sta zopet zaplesala...

Čudna bolezen.

Ožbovt: «Gospod zdravnik, spati ne morem.»

Zdravnik: «Kopajte se!»

Osem dni pozneje pride Ožbovt zopet k zdravniku in mu reče: «Ne morem spati.»

Zdravnik: «Dobro, vam bom pa nekaj zapisal.»

Po nekaj dneh je bil Ožbovt že zopet pri zdravniku: «Ne morem pa ne morem spati.»

Zdravnik: «Ali ste se kopali?»

Ožbovt: «Da.»

Zdravnik: «Ali ste vzeli zdravilo, katero sem vam predpisal?»

Ožbovt: «Da.»

Zdravnik: «Za vruga, kaj pa imate potem?»

Ožbovt: «Stenice imam, gospod zdravnik.»

turističnih društev, pri katerih je bilo zastopano tudi Slovensko planinsko društvo. Pogajanja so imela uspeh in bo začela novoustanovljena zveza s 1. januarjem 1926. svoje delovanje. Zveza, h kateri so pristopila turistična društva Jugoslavije, Bolgarije, Češkoslovaške in Poljske, bo delovala na kulturnem zblizanju slovanskih narodov z medsebojnim podpiranjem planinstva, zaščite gorske prirode in narodopisnih spomenikov. Vsako četrto leto se izvoli skupni svet. Kot sedež prvega posle vodečega sveta je določena Praga.

*** Kralj na manevrih podonavske flotilje.** Kralj se je v soboto zjutraj v spremstvu admirala Price in dežurnega adjutanta Pogačnika podal k manevrom naše podonavske flotilje. Ogledal si je posamezne monitorje ter se je ob 13. uri vrnil v Beograd.

*** Avstrijski konzul v Ljubljani g. Heribert Troll-Obergfell** zapusti svoje službeno mesto v Ljubljani. Vpoklican je na službovanje v avstrijsko ministrstvo zunanjih zadev.

*** Ustavljene pokojnine invalidom.** Ministrstvo za socialno politiko je izdalo obvestilo reduciranim invalidom in rodbinam padlih vojakov, zakaj je bila ustavljena invalidska podpora. Vojni invalidi in rodbine padlih naj, ko dobe tako obvestilo, najdejo dve priči, ki bosta pod prisego izjavili pri občini ali okrajnem glavarstvu, da je in ta postal invalid v izvrševanju vojaške dolžnosti, da je padel ali da se pograša; če pa takih prič ne morejo najti, naj vsaj potrdi občina ali dva naša državljana, da je dotičnik zdrav odrinil k vojakom, da pa se je vrnil poškodovan ali pa, da se sploh ni več vrnil. Prošnja za penzijo s takimi dokazili naj se vloži pri pristojnem sodišču.

*** Ureditev penzij optantom.** Finančni minister je izdal naredbo, da imajo osebe, ki so z opcijsko pridobile naše državljanstvo, pravico do penzije, v kolikor so za to dani pogoji, od onega dne, ko so postali naši državljani, to je od dne izdaje dekreta o opciji. Izplačilo penzijskih pristojbin od dneva ustavitve do dneva izdaje dekreta o opciji ostane «in suspensio» do ratifikacije, oziroma konvencije, s katero se določi, kateri državi pade v breme to izplačilo.

*** Nov varaždinski župan.** V Varaždinu se je te dni vršila volitev župana, pri kateri je bil z 21 glasovi izvoljen zajedničar Ivan Kovačević. Šest glasovnic je bilo praznih, dočim je radikal Lazar dobil 2 glasa in radikal Kiš 1 glas.

*** Star nagrobni spomenik.** V Mostarju so na tamkajšnjem pravoslavnem pokopališču našli te dni nagrobni spomenik, ki je bil postavljen leta 1495.

*** V ruskem ujetništvu je še mnogo Slovencev.** Preko Beograda se je vrnil te dni iz Sibirije v domovino vojni ujetnik Jerebič iz Rogatca. Kakor poročajo beograjski listi, je pripovedoval Jerebič, da se nahaja v ujetniškem taborišču, iz katerega je ušel, še približno 1500 Slovencev. Godi se jim slabo. V taborišču se ne vedo ničesar o Jugoslaviji. Ujetniki morajo obdelovati zemljo, za kar dobivajo hrano in obleko. Nastanjeni so po barakah. Ruska oblastva izjavljajo, da jih ne izpuste tako dolgo, dokler naša država ne prizna sovjetske Rusije.

*** Nedeljski počitek za vso državo.** Savez privatnih namještenika Jugoslavije v Zagrebu je vodil v zadnjih letih vztrajno borbo za uvedbo nedeljskega počitka. Končno je izdal minister za socialno politiko 31. oktobra t. l. hitro rešenje, ki se glasi: «Na podstavi prava, danega mi z odredbami § 13. zakona o zaščiti delavcev, ter v cilju enakomernega reguliranja vprašanja o zapiranju trgovin ob nedeljah v vseh krajih naše države odobravam: da veliki župani v vseh mestih v svojih območjih po zaslišanju pristojnih delodajalskih in delavskih zbornic uredijo vprašanje o zapiranju trgovin ob nedeljah, oslanjajoč se na načelo, da se imajo zapirati v vseh mestih njihovih območij ob nedeljah vse trgovine v zmislu § 12. odstavka 1. zakona o zaščiti delavcev. Izvzeto od tega načela sme biti samo podjetje, ki se bavi s tovarjenjem in iztovarjanjem brodov, parnikov in ladij v pomorskih in rečnih lukah v zmislu § 14. odstavka 1. zakona o zaščiti delavcev kakor tudi pod-

jetja v zmislu § 14. odstavka 2. tega zakona poleg naštetih primerov v § 15. omenjenega zakona, ali če pride na ta dan letni sejum v dotičnem kraju. Prej omenjena izjema se sme izvesti z obvezo za delodajalce iz § 14. zadnji odstavek in § 15. zadnji odstavek zakona o zaščiti delavcev kakor tudi brez pravice prestopka § 16. tega zakona. Pozivam velike župane, da v prednjem zmislu postopajo in o izvedenem obveste oddadele za zaščito delavcev poverjenega mi ministrstva.» — Centralna uprava Saveza privatnih namještenika Jugoslavije v Zagrebu podvzema po svojih krajevnih organizacijah nadaljnje akcije, da se izvede to rešenje. V Bosni in Hercegovini je to vprašanje že rešeno navzlic odporu muslimanov in židov. Veliki župan sremske oblasti je odredil na podlagi gornje rešitve, da se ima uvesti v sremski oblasti nedeljski počitek s 1. decembrom t. l.; v Zagrebu, kjer se pričeni v zadnjem času ukinjati nedeljski počitek, pripravlja Savez privatnih namještenika Jugoslavije obsežne mere, da se v Zagrebu in zagrebški oblasti uvede popoln nedeljski počitek. Tako se bo rešilo zopet eno vprašanje, ki nas je postavljalo v kategorijo onih držav, kjer se ne izvaja socialno zaščitno zakonodajstvo.

*** Trgovine morajo biti ob nedeljah zaprte.** Minister za socialno politiko je odredil, da morajo biti ob nedeljah v vsej naši državi vse trgovine zaprte. Izvzeta so samo večja pristanišča na Jadranu ter industrijska podjetja.

*** Jugoslavija vztraja pri vizumu za potne liste.** Češkoslovaška vlada je svojedobno predlagala Jugoslaviji, Rumuniji in še nekaterim drugim sosednim državam, naj se opusti vizum v medsebojnem prometu. Naše zunanje ministrstvo je češkoslovaški predlog odstopilo ministrstvu notranjih zadev v nadaljnje postopanje, ki pa je predlog odklonilo kot za našo državo neumestno, ker biva v naši državi mnogo ruskih, bolgarskih, madžarskih in albanskih beguncev, za katere je potrebna kontrola. Iz istih razlogov je tudi Rumunija odklonila češkoslovaški predlog.

*** Neznani staroslovanski spomenik.** V neki poljski zgodovinski knjigi, ki je izšla leta 1844., se nahajajo beležke profesorja Andreja Kucharskega, ki je leta 1828. prepotoval jugoslovenske dežele. Omenjeni profesor zatrjuje, da je našel takrat v okolici Ljubljane, glavnega mesta Ilirije, starinski napis iz časov pred Kristusovim rojstvom. Spomenik je tem pomembnejši, ker se da iz napisa sklepati, da so Slovani takrat pisali od desne na levo. Ako bi ne bilo v mestu imena Jaromysl, bi bilo komaj verjetno, da je šlo za star slovanski napis. Kucharski zatrjuje, da napis dokazuje, da Slovani niso prišli tja šele v V. stoletju, temveč so se tam nahajali že pred Kristusovim rojstvom ter da so znali pisati že pred svetim Hijeronimom, ki je živel v IV. stoletju v Dalmaciji.

*** Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani** pošilja delodajalcem računске izvlečke iz njihovih tekočih računov. Na podlagi teh jim je podana možnost, da brez vsakih posebnih izterjalnih stroškov poravnajo svoje zaostanke na zavarovalnih prispevkih. Urad delodajalce vljudo opozarja, da onim, ki na ta opomin sploh ne reagirajo in proti katerim je urad prisiljen v svrhu daljše izterjave dolžnih prispevkov uvesti tudi še sodno izterjavo, ne bo dovoljeval nikakih ugodnosti glede njihovega zaostanka.

*** Smrtna kosa.** V mengeški hiralnici je umrl v 75. letu starosti g. Luka Breskvar, oče dr. Breskvarja. Pokojnik je deloval v Blasniki tiskarni v Ljubljani nepretrgoma nad 50 let, najprej kot stavec in pozneje kot vodja tiskarne. Blag mu spomin!

*** Smrtna kosa.** V Gradcu je umrl po dolgotrajni bolezni na posledicah težke operacije g. Josip Dacar. Pokojnik je bil dolga leta neumorni poslovodja znane ljubljanske veletrgove J. C. Mayer. Užival je splošen ugled. — V Mokronogu je umrla v starosti 62 let gospa Rozalija Srečelj, roj. Zugelj. Pokojnica je bila skrbna mati in blaga žena. — V Mariboru je umrla soproga pivovarja Tschelligija. — Blag jim spomin!

*** Smrtna kosa.** Umrl je v Gradcu tudi med našimi rojaki na bivšem Spodnjem Štajerskem kot starinoslovec splošno znani profesor Franc Ferk, ki je svojedobno služboval tudi na ptujski gimnaziji. Dosegel je visoko starost 81 let. Pokojnik je bil eden najboljših poznavateljev rimskih spomenikov v Ptuj, Celju in drugih rimskih naselbin Spodnjega Štajerja. V Ptuj je ustanovil krajevni muzej, kjer je zbranih mnogo dragocenih starin iz rimske dobe.

*** Trboveljske novice.** V ljubljansko umobolnico so odpeljali fotografa Mirka Cokana, ker se mu je omračil um. — Premiščen je k železniški direkciji v Beograd g. Vinko Sajovic iz Trbovelj, ki je do sedaj služboval v Ljubljani pri železniški direkciji. — Vdova ga. Kusova je našla v milu «Zlatorog», ki ga je kupila v rudniškem konsumu, francoski zlatnik. Ker pride na tisoč kosov po en francoski zlatnik, je šel zlatnik gospe Kusove iz rok v roke. — Krajevni upravni odbor Bratovske skladnice je sklenil 16. t. m., da se bo vršila slovesna otvoritev nove bolnice v nedeljo 22. t. m. K otvoritvi bo prišlo mnogo gostov iz raznih krajev. Ob tej priliki bo tudi pogoščeno delavstvo. — Občinski proračun za leto 1926., ki je bil že zaključen po bivšem gerentu, se bo sedaj na novo pregledal in so tako odpadli ugovori proti občutno zvišanim občinskim dokladam in prav tako glasovanje glede naklad na meso, ki je bilo določeno v ponedeljek 16. t. m. — Hribovje v Hrastniku se premika, in to na levem bregu potoka Bobna zaradi nešteti jam pod njim. Bati se je, da zgrmi vsa velikanska masa ob podobnih deževnih dneh, kakor so bili te dni, v dolino in zapre potok, s čimer bi bil v nekaj urah ves rudnik zaprt in pod vodo. Krajevni činitelji že dolgo časa naglašajo, da bodo morala biti odgovorna, če pride do katastrofe, edinole pristojna oblastva, ki se še vedno ne zganejo vključ ponovnim prošnjam in opominom. — Z odboro seje II. rudarske skupine posnemamo, da se bo vršila proslava sv. Barbare v nedeljo 5. decembra ter da so določeni za zastavonoše in spremljevalce: Dominik Bastič, Jernej Salobir in Alojz Vrtnik. — V ostri obliki so se izrekli delavski zaupniki proti odpustu zdravnika dr. Baumgartna iz službe, ker je bil že dolgo časa pred vojno naturaliziran Slovenec. Pripomniti je, da je II. rudarska skupina najvišja instanca celokupnega trboveljskega delavstva. — Tombola konzorcija Narodnega doma v Hrastniku se bo vršila nepreklicno v nedeljo 22. t. m. — Na račun 3/3 odstotnega davka na ročno delo je bilo vplačanih pri davčnem uradu od 1. aprila do 31. oktobra vsega skupaj 1.220.000 dinarjev. Tu vmes seveda niso vštete druge davštine, ki jih delavstvo prav tako plačuje. — V sredo je bil pokopan g. Ivan Ule, stanujoč v Podmeji. Star je bil 69 let. — Pravila prosvetnega društva «Svobodni oder» so došla pred kratkim v roke pripravljalnega odbora; potrjena so bila že 28. maja t. l. Nerazumljivo je, kje je akt toliko časa ležal.

*** Narodno železničarsko glasbeno društvo «Sloga» v Ljubljani** je v svojem vedno večjem splošnem razmahu ustanovilo tudi salonski orkester, močan 12 mož, in to na podlagi dejstva, da primanjkuje v sedanjih sezonah take vrste godbe, ki bi bila kos še tako razvajanemu ušesu. Pripravna je za plesne, gledališke in druge slične prireditve ter razpolaga z obširnimi najmodernejšim programom. Podrobne informacije se dobe pri «Slogi» v ljubljanskem dvoru, soba 198.

*** Slovenec aretiran zaradi sežiga italijanske zastave v Zagrebu.** Ob priliki nedavnih protitalijanskih demonstracij v Zagrebu je zagrebška policija aretirala tudi Slovenca, učitelja in slušatelja pedagoške visoke šole g. Trobeja iz Šoštanj, ki pri demonstracijah sploh ni bil udeležen, ampak je samo od daleč gledal zažiganje italijanske zastave.

*** Ime Gruš se spremeni v Dubrovnik II.** Vlada je odredila, da vsi uradi, ki se nahajajo v Gružu, spremene svoj naziv in se zovejo odslej «Dubrovnik II.»

*** Divja kosa bele barve.** Kakor poročajo iz Splita, je lovec Ivan Desnić opazil te dni na Kleku belo divjo kozo. Imela je izredno veliko

rogovje in je morala biti stara 5 do 6 let. Lovec bi radi to planinsko redkost vjeli živo.

* **Celjski brivec se preselil v Zagreb.** Znan celjski narodnjak, brivec Koštomaj, se je preselil v Zagreb, kjer je otvoril dva brivska salona.

* **Nov zakon za pobijanje draginje.** V ministru za socialno politiko se pripravlja gradivo za izdelavo novega zakona za pobijanje draginje. Na inicijativo ministra se bo v najkrajšem času sklicala posebna konferenca, ki se bo pečala s tem vprašanjem.

* **Okrajni zastop v Kozjem.** Kakor se uradno razglša, se občini Veliki kamen in Mrzla sela veljavnostjo izza 1. januarja 1926. izločita iz območja okrajnega zastopa kozjanskega ter pridolita okrajnemu zastopu v Sevnici.

* **Mariborska «Straža» bo postala dnevnik.** «Straža» piše, da bo začela kmalu izhajati kot dnevnik.

* **Najstarejši človek v Beogradu.** V Beogradu živi 106 let stari Turčin Mustafa Devetaković. Ko je bil 15 let star, je bil s sultanovim fermanom imenovan za finančnega nadzornika. Do 74. leta je napredoval v turški državni službi. Dobro se še spominja zgodovinskih dogodkov, ki se tičejo usode Srbije.

* **Redek jubilej.** V nedeljo je praznoval g. Martin Nachtigall, natak v «Zvezdi» v Ljubljani, 45. letnico svojega delovanja kot natak, aranžer banketov in ženitovanjskih poedin. Jubilat je vstopil kot natakarski vajenec leta 1880. še v staro Kazino. Ob kraljevem bivanju na Bledu je bil nastavljen v njegovi vili «Suvobor» in spremljal kraljevo dvojico potem na potovanju po Dalmaciji v Dubrovnik, kjer je zelo spretno aranžiral razne bankete in pojedine. Kljub svojim 60 letom se jubilat počuti danes še izredno čilega.

* **Nabava soli.** Uprava državnih monopolov razglša: Vsak državljan si more nabaviti iz državnih skladišč, odnosno iz skladišč, ki so v zakupu od države, drobno ali zrnatu sol, in sicer najmanj 50 kg ene vrste.

* **Nov kazenski zagovornik.** Višje deželno sodišče v Ljubljani je sprejelo notarja dr. Petra Jereba v Radečah v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

* **Ameriške novice.** Slovensko pevsko društvo «Triglav» v Chicagu je priredilo 11. oktobra v tamkajšnjem Hrvatskem narodnem domu koncert, pri katerem so sodelovala tudi druga pevka društva, kakor slovensko pevsko društvo «Lira», pevsko društvo «Slovan», pevsko društvo «Sava» in hrvatsko pevsko društvo «Preradović». — V Brooklynu pri Newyorku je nedavno umrl naš rojak Lovro Kucler v starosti 40 let. Pokojnik je bil rodom z Viča pri Ljubljani.

* **Zgodnja zima.** Iz raznih krajev zapadne in srednje Evrope prihajajo vesti o nepričakovanem nastopu zime. V Londonu in Parizu že več dni sneži; prav tako v raznih delih Nemčije. Iz Skandinavije poročajo o velikih snežnih zametih. Tudi nekateri vrhovi Julijskih planin in Karavank so s snegom pokriti. V hercegovskih planinah je zapadel visok sneg.

* **Huda avtomobilska nesreča.** Na cesti med Podgorico in Andrijevico v Črni gori se je v ponedeljek pripetila velika avtomobilska nesreča. Posesnik Šarić se je s sedmimi člani svoje rodbine s Fordovim avtomobilom peljal na svoje nedavno kupljeno posestvo v Južni Srbiji. Na nekem ovinku je odpovedala zavora in avtomobil se je prevrnil v 15 metrov globok prepad. Šarić, njegov vnuk in šofer so ostali na mestu mrtvi, štirje potniki pa so bili težko poškodovani.

* **Strašna smrt železničarja na tržaškem kolodvoru.** Na glavnem kolodvoru v Trstu se je te dni ponoči pripetila strašna nesreča. 31letni železniški čuvaj Peter di Campo je pregledoval vagon in se je potem vrnil v čuvajnico. Ko se je najmanj nadejal, je pridrvel vlak z Reke. Ugleдал ga je in je hitro skočil na sosednji tir, po katerem pa je baš tisti čas pripeljala lokomotiva, ki je nesrečnika podrla in grozno razmesarila.

* **Utopljenec v jarku.** V obcestnem jarku poleg gostilne «pod Klančkom» v Rožni dolini pri Ljubljani so opazili mimoidoči moško truplo. Pozneje

se je dognalo, da je mrtvec 62letni upokojenec Ivan Lavrin. Mož je bil nekoliko slaboumen. Truplo utopljenca, ki se je bržkone ponesrečil, so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu.

* **Nesreča s flobertom.** Vrabce je streljal blavec Josip Bogataj, zaposlen pri posestniku Brecljniku v Dravljah in ravnal z orožjem tako neprevidno, da je pogodil samega sebe v nogo in si poslal v meso precej zrn. Gospodar je ranjenca prepeljal v javno bolnico.

* **Slučajno ušel smrti.** V Hrastniku je padel v Savo neki učenec, ki bi nedvomno izginil v valovih, da ni slučajno obvisel na nekem drevesu, ki ga je zajela narasla voda. V bližini se nahajajoči delavci so dečka rešili.

* **Obesil se je.** Iz Mestinja pri Pristavi nam pišejo: Obesil se je preteklo nedeljo zvečer v podstrežju svoje hiše okrog 50letni Leopold Romih, posestnik in živinski trgovec v Mestinju pri Pristavi. Nismo pa še natančno informirani o vzroku samomora. V soboto 14. t. m. je šel v Podčetrtek k prisegi vojaških obvezancev, po prisegi pa je pil pri Hajnsku v Marčji vasi do usodnega dne. Najbrže so se mu od preveč zavžite pijače vnele možgane.

* **Iz države izgnan.** Za vedno je bil izgnan iz naše države v Mariboru bivač 27letni trgovinski instruktor Ernst Gottlieb Marion, doma iz Franckenbacha v Nemčiji, hud nemški izzivač.

* **Kravo ukradel.** Že večkrat kaznovani postopač in zaradi tatvine že dalje časa zasledovan Alojzij Kukovič iz Konjice se je splazil ponoči v hlev posestnika Josipa Tauerja v Sp. Tinskem ter mu odvedel kravo in jo potem prodal.

* **Vlom v Kranju.** V novo zidano hišo trgovca Franceta Majdiča v kokriškem predmestju v Kranju je bil izvršen vlom. Svedrovec so izžagali vrata in trgovino skoro popolnoma izropali, tako da ima lastnik občutno škodo. Odnegli so mu kavo, čaj, sardine, milo, čokolado, kreme, biče, olje in drugo. Pri tatvini je moralo biti več pomagačev.

* **Vlom.** V noči na 14. t. m. so neznani tatovi vlomili v trgovino Ljudske gospodarske zadrage v Zagorju ob Savi ter odnesli velike množine raznega manufakturnega blaga, več dežnikov, sira, salam in sardin. Storilcev še niso izsledili.

* **Žepar.** Te dni zvečer se je delavec Josip Učakar, stanujoč v Gradcu pri Litiji, predolgo zadržal v neki gostilni na Tržaški cesti v Ljubljani in odšel potem v precej veselem razpoloženju na kolodvor. Pred vstopom na vlak pa je nenadoma opazil, da mu je nekdo ukradel iz notranjega žepa suknjiča rjavo listnico z okrog 200 dinarji, raznimi legitimacijami in železniškim voznim listkom do Litije.

* **Uboj med našimi rojaki v Ameriki.** Dne 18. oktobra se je v Nottinghamu zbralo več naših rojakov, ki so se zabavali in pili pri rojaku Erjavcu. Ko so imeli že precej razgnete glave, je prišlo do prepira, v katerem je bil ustreljen Ivan Perko. Ustrelil ga je Erjavec, s katerim sta skupaj popivala. Ubiti Perko je bil star 41 let in rodom iz Smihela na Dolenjskem. Zapušča ženo in pet otrok. Erjavec je bil aretiran.

* **Pazite, da ne boste prevarani!** Radi nešteti zamenjav, ki se dogajajo, zahtevajte pri trgovcih le milo «Gazela»! Ponaredbe odklanjajte!

ZANIMIVOSTI

OKAMENEL GOZD.

Eno največjih naravnih čudes je sloviti okameneli gozd v Arizoni, ki je bil pred 8000 do 10.000 leti obširen gozd na površini več kvadratnih milj. Gotovo pod vplivom vulkanskih katastrof je les tekom tisočletij izmenjal svojo snov in okamenel.

Ves okameneli gozd je sedaj kremen, in sicer deloma prozoren kremenjak in tvori ogromno ležišče polzlahtnega kamenja vseh vrst. Drevesa so morala biti za časa življenja visoka polnih 200 čevljev, kajti še sedaj merijo okrog ležeči hlodi 100 do 150 čevljev. Čudno pri tem je, da so ta

mogočna debela čisto ločena tako, kakor bi bila prežagana z žago. Nekatera debela so debela do 10 čevljev in leže posamezno ali v skupinah vsekrižem v jamah in na višinah. Vsi ti tisoči debel, hlodov, klad, štorov in vej do najtanjših vejic tvorijo trdo kamenje, čegar preiskanje je prineslo na dan žlahtno kamenje skoro vseh vrst.

Zob časa je poleg kladiva učenjakov napravil že mnogo opustošenja med temi kameni, blestnimi v vseh barvah. Med njimi pa ni rubinov, safirov in diamentov, kakor se je že često napačno poročalo, pač pa so rdeči ametist, rumeni jaspis, kalcedon, topal, oniks, karneol in vse mogoče vrste ahata. Noben hlo, noben odlomek okameneloga drevesa ni omejen samo na eno vrsto žlahtnega kamenja, temveč tvori pravi mozaik vseh omenjenih vrst. Pod povečalnim steklom se še jasno spozna lesna struktura kamenja in kakor učenjaki zatrjujejo, je obstojal prvotni gozd iz igličastega drevja.

Cela tamošnja pokrajina ima nešteto strug lave in ugaslih žrel ognjenikov. Jasno je torej, da je bila ta pokrajina vulkanska in da je morala v pradžinih časih zadeti velika vulkanska katastrofa ta pragozd ter ga zakopati v lavo in pepel.

ZGODBA O ŽENITOVANJSKEM POSREDOVALCU.

Poseben primer ženitovanjskega posredovanja se je obravnaval te dni pred sodiščem v Osnabrücku. Neki ženitovanjski posredovalec iz Münstra je z oglasom v nekem časopisu ponujal «cedino, lepo, duhovito 22letno hčerko bogatega graščaka». Mlad posestnik iz okolice Osnabrucka se je prijavil na ta oglas kot interesent in ženitovanjski posredovalec se je na povabilo tega posestnika oglasil na posestvu njegovega očeta, da se o zadevi porazgovorijo. Posredovalec se je hvalil, da je omogočil že mnogo srečnih porok, med drugimi tudi poroko znanega državnozbornskega poslanca.

Pri pogajanjih je posredovalec še enkrat povzdignil lepo graščakovo hčerko v deveta nebesa, potem pa rahlo namignil, da se je že tudi neki drugi možak zanimal za mlado damo ter njemu, posredovalcu, takoj položil na mizo 2000 mark. On pa da te vsote ni sprejel in da je mladega moža odvrnil od namere, češ, da ni primeren za takšno partijo in da omenjena lepa mladenka stavi tudi svoje zahteve. Starši mladega moža so razumeli namigavanje in izročili posredovalcu 300 mark v denarju, konja in plug v vrednosti 2000 mark. Nato je povedal posredovalec ime graščinskega posestva in njegovega lastnika. Ob enem pa je ženitovanjski mešetar že začel nekoliko odnehati in je govoril o gotovih malenkostih, ki nekoliko motijo ugoden vtis, ki ga napravljala mlada dama. Omenil je n. pr., da mladenka nekoliko čudno zapotegne usta pri govorjenju in jih pusti ob nepravem trenutku odprta. No, pa zaradi tega se srečni snubilec ni dal splašiti.

Posredovalec je vzel slovo ter obljubil, da bo že skrbel za vse potrebno. Toda dan je minil za dnevom, teden za tednom, a posredovalca ni bilo blizu. Zato je mladi mož vzel zadevo sam v roke. Iskal je omenjeno graščinsko posestvo, toda kakšno razočaranje, ko o njem v vsej tamkajšnji pokrajini ni vedel nihče ničesar. Končno se je dognalo, da je omenjeno graščinsko posestvo prav za prav kočarija, katere obitelj je živel v zelo skromnih razmerah. Hčerka tako zvanega graščaka je videla snubilca baš, ko je oblečena v cunje premetavala gnoj.

Mladi snubilec si je bil takoj na jasnem, da je sedel sleparju na lim. Vložil je tožbo in zahteval povračilo posredovalnine. Pretkani posredovalec pa se je pred sodiščem skliceval na neko točko v zakonu, po kateri posredovalnine v ženitovanjskih zadevah ni treba vrniti. Mladi posestnik ga je nato tožil zaradi sleparstva, in res je bil posredovalec v prvi inštanci obsojen na tri mesece ječe in 1000 mark globe. Stvar pa je prišla na drugo inštanco, in ta ga je oprostila, potem ko se

je na licu mesta prepričala o «lepoti graščakove hčerke». «Naziranja o lepoti mlade dame so lahko zelo različna», tako je bila utemeljena razsodba, ki je oprostila očividnega sleparja.

LOV NA SIPE.

Sipa je veljala že pri starih Rimljanih kot slaščica in jo še danes zelo cenijo v italijanski kuhinji. Ker so pa te mnogokračne živali zelo gibčue in se odtegujejo svojim zasledovalcem z izbrizgavanjem črne tekočine (zato jih Nemci imenujejo Tintenfische), je lov nanje izredno težaven. Zaradi tega so prišle v Italijo v navado posebne metode lova.

V italijanskem obmorskem mestu Tarantu se peča velik del prebivalstva z lovom na sipe. Tamonji ribiči se podajajo v svojih malih in plitkih čolnih ob mirnem vremenu daleč na morje loviti sipe. Razen tega se love sipe tudi ob obrežju; posebne vrste košare se postavijo v morje in se čez nekaj časa dvignejo. Uspeh pa je navadno majhen. Lov na sipe na prostem morju je naporen, a je uspešnejši. Najizdatnejši je ponoči, ker se sipa podnevi skriva v razpoklinah obmorskih skal. V mirni mesečni noči vesla čoln komaj slišno po morju; spredaj ima pritrjeno acetilensko svetiljko, ki razsvetljuje z žarometom vodno površino. Razei krmilarja se nahaja v čolnu ribič, ki čepi poleg svetiljke in preši v valove. V levi roki drži palico, ki je opremljena na koncu z belo školjko, dočim drži v desni železne vile s 5 do 7 roglji.

Ko zapazi ribič sipo, ji v vodi pomoli nasproti blestečo školjko. Ropa želna žival plane, če jo neopredvidno ravnanje ribiča ne splaši, na dozdevni plen, nakar jo v hipu prebode ribič z vilami. Z bliskovito hitrostjo se ovijejo sipini kraki, ki so opremljeni na koncu s sesaljkami, okrog vil in sipa si prizadeva z vsemi silami, da bi se osvobodila. Toda ribič pozna te navade in jo nabodeno na vile hitro potegne iz vode. Sipa ima čvrsto življenje in živi kljub težkim ranam še dolgo časa. Paziti pa je treba ribiču, da ne pride s prsti v bližino sipinega žrela, ker ga sicer žival občutno rani.

KAJ SO JEDLI STARI EGIPČANI.

Nedavno so izkopali pri Girgi v gornjem Egiptu številne mrljice, ki so kljub starosti 4000 do 5000 let bili tako dobro ohranjeni, da so učenjaki mogli celo preiskati vsebino njihovih želodcev in črev. Pri tem so dognali nekatere zanimive stvari. Zlasti je zanimiva ugotovitev, da je bilo današnje uživanje miši s strani mladine običajno v Egiptu že v pradavnih časih. V mrljici nekega otroka so namreč našli koščice pojedene miši. Da se je posebna ljubezen do čudaških slaščic ohranila pri Egipčanih skozi stoletja do današnjega dne, dokazujejo še drugi ostanki kosti, ki so jih našli v nekaterih mrljicah.

Mestoma so našli tudi ostanke rastlinskih jedi. Tako so ugotovili ječmen in neko proso, ki se danes več ne goji. Tudi neka današnji kumarici podobna zdravilna rastlina se je ugotovila. V nekaterih mrljicah so dobili jagode grozdja, ki je skoro popolnoma enako današnjemu grozdju. To odkritje jasno kaže, da so bile izpremembe v razvoju rastlinstva tekom dolgih pet tisoč let prav neznačajne.

× Sestavljeni general. Iz zgodovine je znano, da je general Nicolis, ki je izgubil v neki vojni eno nogo, eno roko in eno oko, ostal kljub tem telesnim napakam še vedno šaljivec. O njem se pripoveduje naslednje: Ko je nekoč prenočeval v nekem hotelu, so mu zvečer poslali zamorskega dečka, ki bi mu naj pomagal pri slačenju. Ko se je general osvobodil svojega suknjica, je zapovedal: «Tako, Sam, snami mi nogo!» Sam je stal začuden pred njim. «Kaj ne veš, kako se sname noga?» S temi besedami si je general odpel svojo umetno nogo in jo položil na stol. «Sedaj mi pa odvzemi roko!» «Ah, gospod, v svojem življenju še nisem nikomur odzval roke,» se je branil zamorec. «Tepec, nič ni lažje kakor to.» S tem si je odpel svojo leseno roko in jo položil poleg noge.

Nato je legel v posteljo in zamorec se je hotel čimprej odstraniti od skrivnostnega generala. «Počakaj še malo, Sam!» je zaklical Nicolis, «jaz si moram odvzeti še oko.» In takoj nato je vzel svoje umetno oko iz očesne dupline. Ko je Sam to videl, ga ni zadržalo ničesar več. Skočil je k vratom in Nicolis mu je zaklical: «Sam, sedaj mi pa še lahko snameš glavo.» Toda Sam je bil že v gostilniški sobi in je ves prestrašen pripovedoval hotelirju: «Ta gospod je sam vrag, kajti raztrgal se je sam na komade.»

× Hitra rast gob je že v pregovoru. Toda v kakšnem času zraste goba, je še malo znano. V redko zaraščenih gozdovih se nahajajoč veliki bovist rase posebno hitro. Ko so opazovali rast te gobe, ki doseže tudi velikost buče, se je izkazalo, da je tekom ene ure razvila nič manj nego 20.000 celic. V vsaki sekundi se je ta goba povečala torej za 5 do 6 celic. Nobena druga rastlina ne rase tako hitrostjo, niti bambus, ki zraste tekom enega dneva včasih tudi za 44 cm na dolgosti.

× Požar v palači španskega diktatorja. V soboto je izbruhnil v palači predsednika španskega direktorija, Prima de Rive, požar, ki je moral biti podtaknjen. Ogenj je uničil celo drugo nadstropje stavbe. Uradno se javlja, da je nastal požar zaradi malomarnosti pri osrednji kurjavi.

× Velika tramvajska nesreča v Italiji. Na progi Milan-Monza v Italiji se je v bližini Sesto-San Giovanni zgodila velika nesreča. Zjutraj zgodaj je odšel iz Milana proti Monzi z delavci in uradniki napolnjen tramvaj. V bližini Sesto-San Giovanni je sprevodnik skozi gosto meglo naenkrat zapazil, da prihaja iz nasprotne strani po isti progi drugi tramvaj. Urno je zavrl, bilo pa je že prepozno. Tramvaja sta z vso silo trčila drug v drugega in se razbila. Pri tej nezgodi je bilo nad 50 oseb ranjenih.

× Moderna Adam in Eva. Neki časopis v Norfolklu v Virginiji je razpisal nagrado za mlad zakonski par, ki bi hotel živeti nekaj časa kot Adam in Eva v Pragozdu. Med mnogimi sta se pojavila tudi 22letni Robert Dach in 19letna Floreta Pope, ki ju je lastništvo lista izbralo kot primeren par. Najprej sta se oba poročila, pri čemer ju je gledala seveda polovica mesta, nato pa sta se obadva podala v paradiž — v pragozd. Tukaj morata živeti natančno tako kakor njuna svetopisemska predhodnika, to se pravi, da morata jesti sadove, ki rastejo v divjini. Stanovanja seveda mladi par tudi nima, še manj postelje. Celo mesto z napetostjo čaka, ali bosta oba prestala preizkušnjo. Kot nagrada ju čaka zelo visoka denarna svota in popolna oprema stanovanja z vsemi mogočimi udobnostmi.

ŽENSKI VESTNIK

Praktični nasveti

Shranjevanje zimskih jabolk. Po mišljenju neke izkušene gospodinje se morejo zimska jabolka ohraniti sveža in okusna zelo dolgo časa, celo do junja in julija, ako jih položiš v suho žito, najboljšo v rž ali pšenico. Žito zaradi tega ne trpi niti najmanjše škode. Lahko se nadalje naložijo jabolka tudi v plasteh tako, da se ne dotikajo, v finem, popolnoma suhem in enakomernem pesku. Tudi v pesku ostanejo jabolka suha in obdržijo svoj okus. Vendar se mora paziti na to, da je posoda do vrha pokrita s peskom in da je dobro pokrita s primernim pokrivalom, da ne prihaja zrak v posodo.

Zatirajmo bolhe. Kakor je znano, se bolhe ne dajo tako kmalu izstradati. Zelo pa so občutljive proti razkuževalnim sredstvom. Uspešno se zatirajo n. pr. s pogostim umivanjem tal z vročo vodo, kateri pridenemo nekaj sode, navadno dve žlici na liter vode. Izdatno sredstvo proti bolham je dalje dva- do trikratna sanitolova raztopina, s katero oblijemo tla, stene in posteljnake, tako da pride tekočina tudi v najmanjše razpoke. Prežene jih nadalje tudi prašek za mrčes. Najvažnejše obrambno sredstvo proti bolham sta se-

veda red in snaga v stanovanjih. Gospodinje, ki pridno umivajo tla s sanitolom, sodo ali milom, kmalu odpravijo bolhe. Pokončuje jih končno tudi solnce. Zato je zelo na mestu solnčenje perila in posteljnine. Bolhe niso tako nedolžne živalice, kakor se vobče smatrajo, kajti prenašajo razne bolezni, na pr. tako zvano podganjo kugo, ki se pojavi pri podganah in prehaja po bolhah na človeka. Zdravniki so dognali, da se ta kuga ne širi naravnost od podgan, temveč zahteva posrednika bolhe, ki vsrkajo s podganjo krvjo bacile kuge ter jih prenesejo v človeško kri.

ZDRAVSTVO

BREZALKOHOLNA UPORABA GROZDJA IN SADJA.

Protialkoholno gibanje napreduje skoro po vseh državah. Tudi pri nas stopa vedno bolj v ospredje in se mnogo premotri vprašanje, kako grozdje in sadje tako uporabiti, da se ne bo pretvarjalo v alkohol, temveč služilo narodu v prehrano in blagostanje.

Nalogo reševanja tega važnega vprašanja si je nadela osrednja zadruga «Brezalkoholna produkcija», ki ima namen pospeševati brezalkoholno gospodarstvo sploh, posebno pa proizvajati in razpečavati grozdne in sadne izdelke ter sploh vse predmete, ki se rabijo za pospeševanje treznosti. Zadruga vrši s tem vzvišeno kulturno delo. Z leto je zadruga razpečala večje število posebnih priprav, s katerimi so interesentje ohranili sadje, vin in vino v sodih brez alkohola. Zaradi tega je zanimanje za brezalkoholno uporabo grozdja in sadja zelo naraslo.

V interesu ljudskega zdravja in narodnega gospodarstva je, da se ta koristna ideja razširi po vsej naši domovini. Zadruga prireja na željo v vsakem kraju, pa naj bo ta še tako oddaljen od železniške postaje, tozadevna predavanja s praktičnimi poizkusi. Na to opozarjamo vse kroge, posebno okrajne ekonomice, podružnice Sadlarskega in vrtnarskega društva, treznostne organizacije, županstva, gostilničarske zadruge, javne in zasebne korporacije, pa tudi posameznike, sploh vse, ki jim je za napredek naroda. Predavatelji so na razpolago ob vsaki priliki in vsakem času, pač pa je treba željo pravočasno sporočiti osrednji zadrugi «Brezalkoholna produkcija», r. z. z o. z. v Ljubljani, Poljanski nasip 10, da se more čimprej sestaviti enoten načrt predavanj, oziroma tečajev.

PROSVETA

SLOVESNA OTVORITEV LJUDSKE VISOKE ŠOLE V TRBOVLJAH.

Trbovlje, 17. novembra.

Preteklo nedeljo se je vršila v nabito polni dvorani vodenske šole slovesna otvoritev Ljudske visoke šole. Namen Ljudske visoke šole je razpravljati na poljuden način o raznih vprašanjih življenja in širiti izobrazbo med preprostim ljudstvom.

Šola je otvoril v imenu navzočega kuratorja tajnik g. Podbevšek, ki je pozdravil navzoče zastopnike raznih oblastev in korporacij, med temi zastopnika vseučilišča v Ljubljani, vseučiliškega profesorja dr. Ozvalda, zastopnika TPD. v Ljubljani, centralnega tajnika g. Pogačnika, predsednika Zveze kulturnih društev, ravnatelja Juga, zastopnika UJU, upravitelja Plavšaka, srezkega glavarja, vladnega svetnika Ludvika Pinkavo, gerenta trboveljske občine Voduška in druge. Pozdravni pismi sta poslala šef prosvetnega oddelka v Ljubljani dr. Pestotnik in bivši minister dr. Kramer, ki je Trboveljski rojak.

Po pozdravnem govoru tajnika Podbevška se je oglasil k besedi predsednik ZKD, g. ravnatelj Jug, ki je govoril o pomenu ljudske izobrazbe za moderno demokratično državo, za njim pa vseučiliški profesor dr. Ozvald, ki je poudaril, da

Ponosna sem

na svoje belo perilo.

Kdor hoče imeti enako snežno belo perilo, mora uporabljati samo najboljša pralna sredstva. Tako sredstvo pa je samo „Gazela“-milo.

GAZELA MILO

postani ljudska visoka šola zares ljudska, ki ne podčrtava tega, kar ljudi medsebojno loči. Zatem je sledilo nastopno predavanje inž. Vrbiča o nastanku premoga in premogovega ležišča, ki je vzbudilo živahno debato.

Ker se bo vršila v nedeljo 22. t. m. otvoritev nove bolnice, pri kateri bo sodelovalo tudi delavstvo, bo naslednje predavanje šele v nedeljo 29. t. m.

Robinson, knjiga za našo mladino. Pravkar je izšla v založbi tiskarskega in litografičnega zavoda I. Blasnika nasled. v Ljubljani prekrasna «Povest o Robinsonu», ki jo je za angleško mladino priredil Kathleen Fitzgerald, v slovenščino pa preložil mojster našega jezika Bogumil Vdovič. Knjiga je okrašena s 26 lepimi štiribarvnimi slikami, ki jih je po izvirniku slike posnel litografični zavod založnika tako umetniško dovršeno, da so nekatere slike celo lepše izdelane kakor one v originalni izdaji. Vdovičeva slovenščina je izredno lepa in blagovlasna, tako da je ta izdaja Robinsona izreden knjižni dogodek za naš narod. Knjiga je namenjena zlasti mladini, pa tudi odrasli jo bodo brali z užitkom. Tudi je zelo pripravno darilo za Miklavža ali Božič. Cena brošurani knjigi je 15 Din, trdo vezani pa 20 Din, po pošti 1 Din več. Dobi se pri nas v vseh knjigarnah in naravnost pri založniški tvrdki, to je pri I. Blasnika nasled., d. d., tiskarski in litografični zavod v Ljubljani, Breg št. 12.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

NOVICE IZ ŠMARKEGA OKRAJA.

Šmarje pri Jelšah, 16. novembra. Ko sem popotoval pretekli mesec po šmarskem okraju, sem našel marsikaj zanimivega za Vaš cenjeni list «Domovina», katero sem dobil vsepovsod, zaradi česar sklepam, da je zelo razširjena po našem klerikalnem okraju. Ko sem v St. Petru na Medvedjem selu vprašal nekega posestnika, ki je imel v žepu «Domovino», zakaj jo ima rajši kakor «Slovenskega Gospodarja», mi je odgovoril, da «Slovenski Gospodar» ne zna drugega poročati kakor o fantih in dekletih od Sv. Bolfenka; kar pa o politiki piše, da je itak

vse zlagano. «Bil sem naročnik «Slovenskega Gospodarja» nad 15 let; pa čim dalje sem ga imel, tem slabši je postajal, zdaj pa sploh ne spada več v pošteno hišo!» Tako se izražajo stari naročniki «Slovenskega Gospodarja».

V Pristavi smrdi po radičevščini, a še bolj po nemškutariji. Neki trgovec ima na pisemskih ovitkih naslov v francoščini in nemščini, grize pa naš slovenski kruh, ki mora biti prav dober, ker sicer bi gotovo že bil odjadral v nemški paradiž.

Dne 25. oktobra sem se mudil v Zibiki baš, ko je imel neki mariborski kaplan politični shod. Ko je povedal neko neverjetno, mu je g. šolski upravitelj ugovarjal. Govornik mu je pa zabrusil, ko bo zopet g. Korošec na vladi, še bo rad hodil po kolenih za njim. Žal samo, da se želja klerikalcev po vladi ne bo izpolnila.

V St. Janžu se pogorela podružnica popravlja in se je 12. t. m. prvič oglašil iz njenega zvonika zvon. Delo se nadaljuje.

Pri Sv. Štefanu je življenje normalno. Vinsko trgatav so imeli še precej povoljno. Kupei se že oglašajo in plačujejo za letošnji pridelek od 6 do 7 Din. Tamkajšnja Javna ljudska knjižnica je imela 1. t. m. letni občni zbor, pri katerem se je izvolil naslednji odbor: predsednik g. Toni Malgaj; namestnica gđ. Poldi Vodopivčeva; tajnik g. Janko Koprivec; knjižničar in blagajničar g. Martin Strašek; namestnica gđ. Julka Taljanova.

Šmarski klerikalci so pa tudi lahko ponosni na svoje pristaše. Eden izmed njihovih poglavarjev, ki želi vse demokrate pogoltniti, že ni bil, kakor se je sam pohvalil, čez 30 let pri spovedi. No pa saj to ni edini; enakih katoličanov je v šmarskem trgu še več.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

St. Rupert nad Laškim. Po novem zakonu nemogoče priobčiti.

Miheleslav. Vaša enodejanka odkriva precej talenta in jo bomo po možnosti skušali prirediti za «Domovino». Priporočali bi vam pa, da se poizkusite v lažnem domačem pripovedovanju, ki bo «Domovini» vedno dobro došlo.

Sv. Križ pri Kostanjevici. Ker kliše še ni prišel, priobčimo v prihodnji številki. Klišeji se izdelujejo tudi pri nas.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Oporoka.

Notar Anastazij Motovilec je bil poklican k posestniku Janezu Hlačonu, da mu napravi oporoko. V postelji ležeči kmet je narekoval. Ko je bil gotov, je vprašal: «Ali smem sedaj vstati?»

Notar ga je začudeno pogledal: «Kaj, niste bolni?»

«Ne, nič mi ne manjka, toda mislim, da je pri narekovanju oporoke treba ležati v postelji.»

Enostavna kuhinja.

Gospodinja: «Pri meni se nič ne kuha. Hranim se samo z mlekom, in sicer vsaki dve uri po eno skodelico.»

Kuharica: «Zakaj ste me pa najeli? Saj ne potrebujete kuharice, temveč kravo . . .»

Dober odgovor.

Evzebij: «Vaše manire so prav slabe. Ali želite, da Vam posodim «Knjigo o lepem vedenju»?»

Evstahij: «Preveč prijazni ste. Ali pa boste knjigo tudi lahko pogrešali?»

Sleparski odmev.

Hotelir: «Tako, Vi želite stopite pri meni v službo? Kakšen poklic ste do sedaj izvrševali?»

Gašper: «Bil sem na nekem gorenjskem letovišču najet za proizvajanje odmeva . . .»

Hotelir: «Torej sleparstvo. Zakaj pa niste pri tem poklicu ostali?»

Gašper: «Ker sta prišla nekega dne dva Japonca in klicala nekaj v svoji materinščini. Ker ne razumem tega jezika, nisem znal besed ponoviti. Tako je prišlo vse na dan.»

Otroška usta.

V tramvaju je vprašala neka dama malega Jožka: «Ali imaš tudi sestrico?»

Jožek: «Ne.»

Dama: «Zakaj ne?»

Jožek: «Papa je ves dan v trgovini, mamica je v službi in kuharica nima časa.»

Iz otroških ust.

Lizika bi rada vedela razliko med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo. Njen oče ji je razložil to na naslednji način: «Včeraj — je preteklost, danes je sedanjost in jutri — je prihodnost.»

Lizika nekaj časa premišljuje, nato pa vpraša: «Kaj pa je potem pojutrišnjem?»

Dva brata.

Ožbovt je priklovrtil pijan k brivcu ter mu rekel: «Prosim, da me obrijete, toda opozarjam vas, da sem pijan.»

«Tudi jaz sem pijan,» je dejal brivec, «pa se bo to izenačilo.»

Še ni dolgo poročen.

Gašper (vprašuje svojega prijatelja): «Ti si že precejšnje število let poročen, kajne?»

Melhijor: «Komaj eno leto.»

Gašper: «Ali je to mogoče?»

Melhijor: «Ko sem se poročil, je bila moja žena stara 23 let in je sedaj vedno stara samo 24 let . . .»

Odkritosrčnost.

Profesor Brglez: «Želite cigaro?»

Mevža: «Hvala, ne kadim.»

Profesor: «Čašico konjaka?»

Mevža: «Hvala, ne pijem nikakega alkohola.»

Profesor: «Ali Vas smem seznaniti s svojimi hčerkami?»

Mevža: «Hvala, nimam namena, stopiti v zakonski jarem.»

Preklesno.

Šofer (ki je povozil nekega moškega): «Pozor!»

Povoženi gospod: «Zakaj kričite sedaj, pozor! Ali se mislite vrniti in me še enkrat povoziti?»

Preveč se zahteva.

Gospodinja: «Otroke imate tudi, revček? Koliko pa?»

Slepi berač: «Kako naj to vem, ker ne vidim.»

Tri želje

gotovo vsakega človeka glase: zdravje, dolgo življenje in bogastvo, ali oboje poslednje moremo doseči le tedaj, ako posedujemo prvo, namreč zdravje. Zato je ravno sedaj v pravi čas upozorenje, da se tudi neznatne znake vratobola, pokašljevanja, hri-

pavosti, krčev ali nahoda in bolečin v udih ne sme zanemariti. Vedno in vedno slišimo hvaliti kot dobro bolečino olajšajoče domače sredstvo in kosmetikum že skozi 27 let priljubljeni Fellerjev blagodišeči «Elsaflujd», tudi pri reumatičnih bolečinah. Dočnejši in krepkejšega delovanja kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 velike spe-

cialne steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštno razpošilja po povzetju ali proti plačilu vnaprej lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 360, Hrvatska.

Posamezne steklenice Elsafluida po 10 dinarjev v lekarnah in sorodnih trgovinah.

Kdo je srečnejši?

A: «Ali ste že čuli, da je profesor Hlačoper omočil svojo hčerko?»

B: «Kdo pa je oni najsrečnejši mož?»

A: «Profesor Hlačoper, kajti ta je res srečen, da je lahko komu obesil na vrat svojo hčerko.»

Pijan ženin.

Mlad par je prišel v cerkev k poroki. Ker se je ženin sumljivo zibal, je dejal župnik nevesti: «Vaš ženin je vendar pijan. V takih okoliščinah ne morem izvršiti obreda. Pridite drugič.»

Čez teden dni sta zopet prišla in župnik je opazil, da je ženin zopet pijan. Razjezil se je rekoč: «Saj sem vama rekel, da pridite takrat, ko bo ženin trezen.»

Nevesta je župnika milo pogledala in rekla: »Oprostite, gospod župnik, in naju poročite! Ako je ženin trezen, sploh ne gre z menoj.»

Premeteni žid.

Izak Roženkranc si je zaželel svinjske pečenke ter se podal v moderno restavracijo, ker v židovskih gostilnah ne more dobiti takšne jedi, ki je prepovedana po judovski veri. Baš je dobil pečenko, ko je strašno zagrmelo. Žid Abraham Pirfaš, ki je preplašeno gledal svojega sovornika, kako namerava grošiti, je pripomnil: «Vidiš, Bog se že huduje.»

Izak Roženkranc pa je mirno odrinil pečenko od sebe ter zagodrnjal: «No, no, saj še ne jem.»

Tanke noge.

Evlalija: «Tvoja hčerka ima tako tanke noge, takoj bi boljše izgledala, če bi oblekla dva para nogavic.»

Kunigunda: «Za božjo voljo, samo dva para nogavic? Sedaj jih nosi tri pare.»

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam! Elsaflujd, da, samo «Elsaflujd»! To že skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo odnotraj in odzunaj kot ublažitelj bolečin! Umišanje in drgnjenje z Elsaflujdом krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmožne kljubovati prehladenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsaflujd». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike

specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

LEPO POSESTVO SE PRODA.

ali da v najem v bližini Rimskih toplic. Meri 40 oralov, in sicer 20 oralov gozda in 20 oralov njiv ter travnikov. Zemlja pripravna za nasad hmelja. Hiša zidana, zraven gospodarsko poslopje in kozolec. Nastop takoj. Cena 60.000 Din. Več se izve pri Francu Strahovniku, Veliki vrh, pošta Rečica ob Paki.

PRODAJO SE CEPLJENE TRTE

I. vrste; komad po Din 1.50. Vkoreninjeni divjaki 50 par. Samorodnice 50 par. Cepljena sadna dre-

J. STJEPUŠIN SISAK

priporoča

boljše tamburice, strune, partiture, sole in ostale potrebščine za vsa glasbila
Odlikovano na pariški izložbi

OD DOBREGA — NAJBOLJŠE! ZATO PA TUDI — NAJCENEJŠE!

Iz ostravski trdi plavžarski

KOKS

v velikih kosih, svetovne znamke
«Franz-Schacht»

Silna vročina! Za močne ognje!
Nadalje: nemški plinski mehlci

KOKS

iz Porurja, sortiran orehovec, od 20 do 40 mm, naglo razvija vročino, za kovače — pa tudi za domačo kurjavo; ter dvakrat prani in sejani

Kovaški premog

iz Porurja, krasen grahovec, v velikosti 8 do 15 mm, absolutno čist, še izdatnejši, kakor angleški!

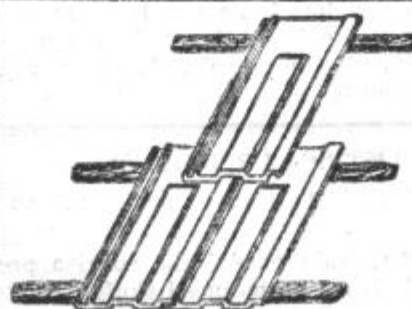
Samo najodličnejše svetovne znamke!

Edina zaloga v Sloveniji!

D. Cebin

Ljubljana, Wolfova 1/II. telefon 56

Poskusite enkrat in prišli boste še stokrat!

Miklošičeva c. 13

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Urdu

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše proizvedene modele strešnikov, z eno ali dvema sponkami, kakor tudi bobrovec (biber) in

zidno opeko.

Stekleni strešnik stalno na zalogi.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba

Zdravnica

dr. med. Eleonora Jenko-Groyerjeva

naznanja, da se je preselila

v poslopje Jadranske banke,
Miklošičeva cesta št. 13

Ordinira od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne za splošne bolezni.

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni, kakor vsako leto, vda v zalog. Kupim tudi surovi in stopljeni loj in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

JOS BERGMAN. Ljubljana, Poljanska cesta 85.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in
vloge na tekoči račun
ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge obrestuje po dogovor. Podeljuje proti dobremu poročstvu osebe, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.